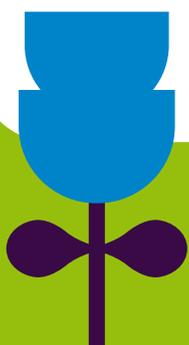

Umkieken naor mekaar...

**Dorpsplan
2025-2030**

**Dorpsraad
Gaanderen**

Voorwoord

Beste inwoners van Gaanderen,

Voor u ligt onze nieuwe toekomstvisie. Een levend document waarin we schetsen waar we willen staan over vijf jaar en hoe we daar denken te komen. Een document dat eigenlijk nooit af is, waar we aan blijven werken. Stilzitten past ook niet bij de inwoners van Gaanderen. Dat hebben we nooit gedaan, getuige de plannen uit het verleden en de dingen die we van daaruit samen hebben gerealiseerd. Mooie voorbeelden hiervan zijn de realisatie van de sporthal, het Gaanderhuus, het kunstgrasveld van VVG'25 en wat verder in het verleden: De aanleg van de riolering. Kortom, kijken naar de toekomst is ons niet vreemd. Het vorige dorpsplan dateert van 2011, dus het werd tijd voor een nieuwe toekomstvisie. Wat is de stip op de horizon voor Gaanderen? Hoe zorgen we er samen voor dat het fijn wonen, werken en recreëren blijft in ons prachtige dorp?

Theo Snijders
Voorzitter Dorpsraad Gaanderen

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst...	6
Historie	7
Wonen en werken	10
Leefbaarheid en Voorzieningen	16
Mobiliteit en Verkeersveiligheid	31
Energie en duurzaamheid	34
Droomdenken	37

Bijlagen	39
----------	----

Om het dorpsplan zo helder mogelijk te maken, hebben we een aantal bijlagen toegevoegd. In deze bijlagen vindt u extra informatie, praktische voorbeelden en verdiepende toelichtingen. Ze zijn bedoeld als aanvulling en kunnen helpen om bepaalde onderwerpen uit het document beter te begrijpen, of in de praktijk toe te passen. De inhoud van het dorpsplan staat hierbij steeds centraal; de bijlagen zijn vooral waardevol als aanvulling en ter verduidelijking.

Dorpsraad Gaanderen

De Dorpsraad Gaanderen bestaat uit:
Theo Snijders (voorzitter)
Femke Biermans (secretaris)
Ronald Leusink (Penningmeester)
Eva Fontijn
Arno Gerritsen
Sandra Lavèn
Carola de Ridder

Inleiding

In 2011 was Gaanderen aan zet.....

En is er op initiatief van de Dorpsraad Gaanderen een Dorpsplan opgesteld.

Is een Dorpsplan belangrijk?

Een Dorpsplan is essentieel voor de ontwikkeling en het behoud van de leefbaarheid van Gaanderen. Het is een strategisch document waarin de inwoners van een dorp samen bepalen hoe hun gemeenschap er in de toekomst uit moet zien. Het dient als een leidraad om beleid en initiatieven op elkaar af te stemmen, met concrete doelen voor de korte, middellange en lange termijn. Voor Gaanderen is een nieuw Dorpsplan belangrijk.

Het vorige Dorpsplan heeft mooie resultaten opgeleverd. Denk maar aan:

- Aandacht voor aanpak van de verkeersknelpunten in het Mobiliteitsplan van de gemeente Doetinchem
- Multifunctionele Accommodatie voor Gaanderwijs en VVG'25.
- Aanleg van een kunstgrasveld voor VVG'25
- Nieuwe kledaccommodatie voor VVG'25
- Het behouden van de accommodatie voor de hondenvereniging op de Pol
- Realisatie hondenlosloop-gebieden
- Realisatie van een tuinafval-brengpunt aan de Pierikstraat
- Onderhoud van het "Thus"-bos
- Inrichting van wandelpaden (Ganderpad en Bethlehempad)
- Een gerevitaliseerd bedrijventerrein (Akkermansweide)
- Realisatie van parkeerruimte voor vrachtauto's op het industrieterrein om verkeersonveilige plekken in het dorp te voorkomen.
- Het opstellen van een Rivierduinen-visie (Nu opgenomen in de Omgevingsvisie)

Met een nieuw Dorpsplan kan Gaanderen niet alleen een stip op de horizon zetten, maar ook als gelijkwaardige partner in gesprek gaan met de gemeente Doetinchem. Het geeft de dorpsraad en inwoners een helder kader waarmee zij invloed kunnen uitoefenen op besluitvorming en projecten kunnen realiseren die aansluiten bij de behoeften van Gaanderen.

In het najaar van 2024 heeft de Dorpsraad Gaanderen het initiatief genomen om in 2025 met een nieuw Dorpsplan te komen. We hebben de Leefbaarheidsalliantie Gelderland, waar ook de Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK) deel van uit maakt, bereid gevonden om ons te begeleiden in het proces.

Op 10 april 2025 werd een inloopavond voor de inwoners, verenigingen en instanties gehouden in de Culturele zaal van de sporthal. Deze avond werd druk bezocht. De input van die avond is verwerkt in het nieuwe Dorpsplan.

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst.....

De Dorpsraad Gaanderen heeft begin april 2025 de groepen 7/8 van beide basisscholen bezocht. De leerlingen werd een aantal stellingen voorgelegd, waarop men kon reageren. Ook werd hun visie gevraagd over hoe Gaanderen er over 10 jaar uit zou moeten zien. De reacties van de kinderen waren verrassend. Volgens hen heeft Gaanderen een klein centrum en er zijn geen kledingwinkels voor jongeren. 68% van de kinderen is van mening dat Gaanderen te weinig restaurants en winkels heeft. Er is geen pizzeria of een nagelstudio bijvoorbeeld. Gebleken is dat bijna de helft van de leerlingen later in Gaanderen wil blijven wonen. Ook hebben de leerlingen in groepjes tekeningen gemaakt met hun visie over de toekomst van Gaanderen. Deze tekeningen zijn ter illustratie en ter inspiratie tentoongesteld op de inloopavond van 10 april 2025

“Wie de jeugd heeft.....”

De inbreng van de leerlingen van de groepen 7/8 van beide basisscholen bracht toch wel verrassende inzichten op:

47% van de leerlingen wil later wel of wellicht (als er dan nog huizen zijn) in Gaanderen wonen. Dat is bijna de helft. Natuurlijk zijn kinderen op die leeftijd niet dagelijks bezig met de vraag “Waar zou ik later willen wonen?” En voor de jeugd lijkt wonen in een (grote) stad avontuurlijker. Je hebt daar immers alles.

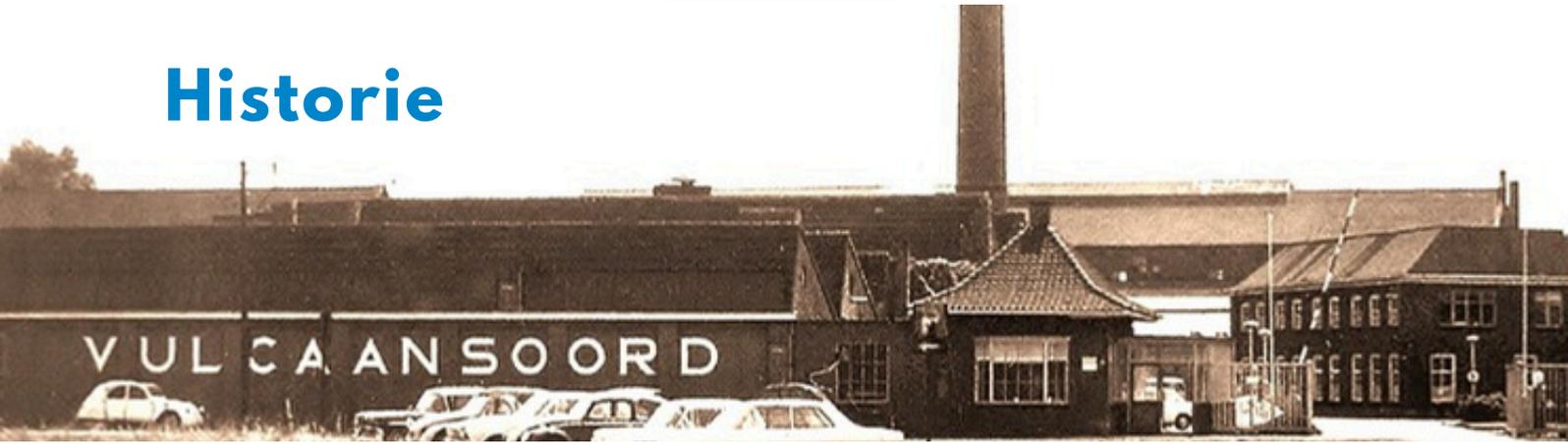
Maar liefst 79% van de leerlingen vindt het zelf veilig om naar school te fietsen of te lopen. Natuurlijk zijn dit de oudste leerlingen van de scholen. Voor de leerlingen van de onderbouw zullen de schoolroutes onveilig aanvoelen.

56% van de leerlingen vindt dat Gaanderen over voldoende sportclubs en andere verenigingen beschikt. “Ik mis atletiek, of ritmische gym of een fietsclub” waren enkele antwoorden.

Maar liefst 91% vindt dat er in Gaanderen te weinig winkels en restaurants zijn.

Historie

Gaanderen is, zoals vele dorpen in de Achterhoek, van oorsprong een boerengemeenschap van hard werkende families op het Oost-Nederlandse arme platteland. De boeren vestigden zich op de hogere oeverwal van de Oude IJssel tussen de nattere lage weidegronden en de hoge droge zandgronden van de 'Gaanderhei'. In en rond het dorp liggen restanten van stuifduinen, die tijdens de laatste ijstijd zijn ontstaan, met loofhoutbossen.

Groei van het dorp

Gaanderen is van oorsprong een overwegend katholiek dorp. Het voormalige klooster Bethlehem, op de plaats van het huidige Huize Rekhem aan de Kerkstraat is in de Middeleeuwen belangrijk geweest voor de ontwikkeling van Gaanderen en de gehele omgeving. Enige dorpsvorming ontstond rond 1800 aan de Steverinkstraat, maar met de bouw van de Martinuskerk vormde zich in de buurt van die kerk het dorpscentrum. In latere jaren is na de aanleg van de spoorlijn Doetinchem – Winterswijk de nieuwbouw 'Den Elshof' gerealiseerd. In het zuidelijke deel van Gaanderen kwam rond 1950 de Augustinuskerk met bijbehorende school. Inmiddels is deze kerk "aan de eredienst onttrokken" en het schoolgebouw is al gesloopt. Op deze locatie zal het Augustinuspark verrijzen.

De jongere woninglocaties liggen in het zuidelijke deel van Gaanderen. Door deze ontwikkelingen is het centrum van Gaanderen in de loop der tijd steeds meer opgeschoven naar het kruispunt Rijksweg-Hoofdstraat. Hier ligt ook het winkelcentrum 't Ganderije.

Cultuurhistorische panden

Een aantal oude panden, met name aan de Kerkstraat en Rijksweg herinneren nog aan de historie van Gaanderen. Behoud van deze panden met cultuurhistorische waarde is belangrijk. Denk hierbij aan het gebouw van de voormalige Sint Martinusschool aan de Hoofdstraat, maar ook aan boerderij 't Hartger. Aan de Kerkstraat, tegenover de Sint Martinuskerk, staat het oudste gebouw van Gaanderen. De oude Saksische boerderij heeft de naam 't Hartger en is een gemeentelijk monument. Zij wordt halverwege de zestiende eeuw voor het eerst vermeld en de huidige vorm is van 1763.

Ijzergieterijen

In de 17de eeuw werd de eerste ijzergieterij van Nederland in Gaanderen gesticht en vanaf de tweede helft van de 19de eeuw was deze belangrijke bedrijfstak dominant in Gaanderen en de andere dorpen langs de Oude IJssel. Tot in de jaren '70 van de vorige eeuw was ijzergieterij Vulcaansoord in ons dorp gevestigd, op de grens met Terborg. De straatnamen in de nieuwe woonwijk herinneren nog aan de ijzergieterij. Rond de ijzerindustrie ontwikkelde zich een keur van afgeleide bedrijvigheid, zoals constructiewerkplaatsen, machinebouw, transport en aanverwante ijzerverwerkende bedrijfjes. Een groot deel van de bewoners van Gaanderen was direct of indirect afhankelijk van de ijzerindustrie. Kenmerkend voor Gaanderen waren de verspreid over het dorp liggende bedrijfjes. Het voormalige bedrijf Pelgrim, waar nu het verzorgingshuis Pelgrim is gevestigd, lag zelfs midden in het dorp. De geleidelijk uit de dorpskern verdwijnende bedrijven maakten inbreidingslocaties mogelijk.

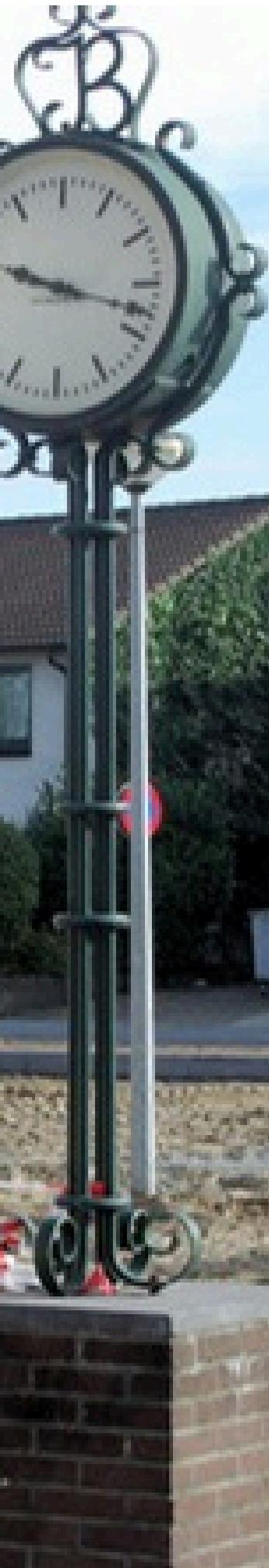
De industrie is sinds de jaren '70 voornamelijk geconcentreerd op het industrieterrein Akkermansweide. In de afgelopen decennia zijn door diverse ontwikkelingen meer dan 50 winkels en bedrijven uit Gaanderen verdwenen. In de jaren '90 van de vorige eeuw ontwikkelde zich in de voormalige winkelpanden langs de Rijksweg een levendige antiekhandel, onderdeel van de 'antiekstraat', van Gendringen naar Doesburg. Maar ook hier liggen de hoogtijdagen achter ons.

De 'hartader' en verbinding tussen de jonge en oudere woonbuurten van Gaanderen zuid en noord is de Hoofdstraat. Het dorp wordt in de oost-west richting doorsneden door de spoorlijn Arnhem-Winterswijk en de Rijksweg. Dit zijn daarmee twee belangrijke lijnen voor de infrastructuur maar ook barrières voor de bevolking.

Cijfers

Ten tijde van het vorige Dorpsplan (in 2011) telde Gaanderen 5.605 inwoners. Nu zijn er 5.725 inwoners. Een groei van ruim 2%. Op basis van de plannings werd in 2011 verwacht dat ook Gaanderen te maken zou krijgen met de effecten van de afnemende bevolkingsgroei en vergrijzing. Bij de planning van de woningbouw zou volgens de visie uit 2011 uiteraard met deze krimp rekening gehouden moeten worden. Dus tegen de verwachting in, is Gaanderen toch gegroeid.

Gaanderen ligt binnen de gemeente Doetinchem. Er zijn 2.747 adressen en 2.502 woningen in Gaanderen. 65% van de woningen in de woonplaats is een koopwoning. De woningen hebben een WOZ waarde van gemiddeld €311.000. Zoals genoemd, er wonen 5.725 inwoners in Gaanderen, waarvan het grootste deel (29%) tussen de 45 en 65 jaar oud is. In Gaanderen wonen 1.440 65+'ers (= ruim 25%). Gaanderen telt 2.505 huishoudens van gemiddeld 2,2 personen. Verder zijn er 3.120 personenauto's en 615 bedrijfsvestigingen geregistreerd in Gaanderen.

Gaanderen heeft een totale oppervlakte van 915 hectare, waarvan 905 hectare land en 10 hectare water (honderd hectare is één vierkante kilometer, 1 km²). De gemiddelde dichtheid van adressen is 764 adressen per km².

Dorps karakter

Het dorp Gaanderen heeft nog altijd een eigen dorpskarakter binnen de stedelijke gemeente Doetinchem, met een wat opstandige, eigenzinnige, maar wel loyale opstelling. Dat dorpskarakter willen we behouden. Gaanderen kent een sterke sociale dorpscultuur, waarbij Naoberschap nog steeds belangrijk is, en een rijk verenigingsleven. De Dorpsraad Gaanderen probeert de belangen van Gaanderen 'op de agenda' van de gemeente Doetinchem te houden of te krijgen. Het nieuwe Dorpsplan Gaanderen is een voortzetting van de traditie om samen te bouwen aan de leefbaarheid van Gaanderen en om de toekomst van ons dorp vorm te geven.

Wonen en werken

Wonen

Een passende woning en een goede woonomgeving behoren tot de belangrijkste punten voor een goede ontwikkeling van ons dorp in de toekomst. Dorpsraad Gaanderen is al jaren in overleg met de gemeente Doetinchem over dit onderwerp. Doelstelling is altijd geweest om een impuls te geven aan woningbouw in ons dorp. Immers wonen onze kinderen en kleinkinderen straks nog in Gaanderen?

In dat kader heeft de Dorpsraad Gaanderen enkele jaren geleden ook het woononderzoek van Companen geïnitieerd. Uit dat onderzoek bleek dat er in Gaanderen tot 2028 behoefte was aan het bouwen van ca. 150 woningen. Langzamerhand worden nu de resultaten zichtbaar. Denk aan de bouw van het Augustinuspark, de realisatie van VulcansOord, plannen voor de Akkerstraat, Ribesstraat en Richtersbos, etc.

Meer woningen betekent meer inwoners, dus meer consumenten voor de winkeliers, meer leerlingen voor de scholen, meer leden voor verenigingen, etc. etc.

Speerpunten / prioriteiten

- De belangen van omwonenden bij nieuwbouw moeten gewaarborgd worden door goede participatie, waarbij projectontwikkelaars zich houden aan de wettelijke participatieregels en de communicatie door de gemeente hierover duidelijk en helder is.
- De woningbouw in Gaanderen moet gericht zijn op de wensen van de verschillende doelgroepen: senioren (levensloopbestendige woningen) wat leidt tot meer doorstroming van jongeren/starters.
- Betaalbare woningen voor alleenstaande jongeren en senioren
- Starterswoningen beschikbaar houden voor starters, door te voorkomen dat de woning met winst wordt doorverkocht.
- Dorpse karakter en wonen in het groen behouden: niet elke vrije vierkante meter bebouwen en minder woningen per m². Er moet ruimte blijven voor openbaar groen en speelvoorzieningen.
- Streven naar een mix van woningtypes (beperkte hoogbouw) en passend bij het dorpse karakter.
- In het buitengebied van Gaanderen een leefbaar en zelfredzaam gebied laten ontstaan, met een gemêleerde leeftijdsopbouw.
- Bij woningbouw prioriteit voor Gaandernaren, met ruimte voor instroom van buiten.
- Voortzetting van het informatiepunt "Beter Wonen" dat vanuit de Dorpendeal (2023) is opgezet.

Werken

Gaanderen is van oudsher een agrarische gemeenschap, echter in de laatste eeuw zien we een verschuiving van agrarisch naar industrie. In vroegere jaren kende men ijzer- en emailleerfabrieken. Begin jaren '70 van de vorige eeuw is het lokale bedrijventerrein Akkermansweide in ontwikkeling gebracht, bruto 20 hectare groot met diverse soorten bedrijven en grotere en kleine kavels. Grotere industrielocaties in het centrum van het dorp hebben plaatsgemaakt voor woningbouw. Daardoor is per saldo de ruimte voor bedrijven binnen het dorp in de laatste decennia afgenomen. Mede door de ontwikkeling van bedrijventerrein Akkermansweide heeft het dorp nog enigszins haar industriële karakter behouden, ondanks het verdwijnen van het grootste deel van de metaalindustrie. Volgens de Provinciale Werkgelegenheidsenquête van 2023 telt Gaanderen 494 bedrijven. Daar zijn 1.363 werknemers werkzaam.

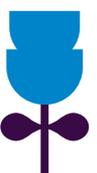
Akkermansweide

De ondernemersverenigingen van de twee gemeenten (IG&D en IBOIJ) hebben een gezamenlijke parkmanagementorganisatie opgericht onder de naam stichting Parkmanagement Bedrijventerrein Akkermansweide. Het doel van de parkmanagementorganisatie is het behouden en/of verbeteren van de (beeld)kwaliteit van het bedrijventerrein. Het beheer van het openbaar groen op Akkermansweide Gaanderen wordt uitgevoerd in opdracht van parkmanagement, die daar vanuit het ondernemersfonds tevens financieel aan bijdraagt.

In de nabije toekomst neemt het parkmanagement maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie.

Het parkmanagement wil het vestigingsklimaat op een hoog niveau houden. Om dat in stand te houden spelen er anno 2025 nog wat issues:

Men wil graag uitbreiden. Dat kan op meerdere manieren. Uiteraard door extra grond beschikbaar te stellen. Bedrijven kunnen ook uitbreiden door “de hoogte in te gaan”. Of door bij te bouwen op het eigen terrein. Maar dan moeten de gemeentelijke restricties met betrekking tot de hoogte van de bebouwing en de restricties op het gebied van het aantal m² bebouwing per perceel aangepast worden. Immers, destijds is de keuze gevallen voor woningbouw op het voormalige bedrijventerrein (Pelgrimterrein), maar die ruimte is nooit gecompenseerd. De voorzitter van PM Akkermansweide is van mening dat compensatie zou hebben bijgedragen aan een fatsoenlijke balans tussen wonen en werken, verenigingsleven en sponsors met behoud van het industriële karakter van Gaanderen. Hij waardeert de zoektocht van de gemeente Doetinchem naar woningbouwlocaties maar mist een zoektocht naar ruimte voor bedrijven.

De T-Splitsing Slakweg-Rijksweg is een ander knelpunt. (Zie ook het thema Mobiliteit en Verkeersveiligheid) Was er vroeger nog ruimte voor een vrachtauto/trailer tussen het fietspad en de Rijksweg, nu blokkeert de vrachtauto langdurig het fietspad. Het vrachtverkeer dat van het industrieterrein af komt moet als gevolg van de hoge verkeersintensiteit van de Rijksweg vaak langdurig wachten voordat men linksaf richting Doetinchem, c.q. de A18 kan rijden. En tijd is geld. Vertaal je de wachttijden van de vrachtauto's naar euro's, dan is de huidige inrichting van de T-Splitsing een behoorlijke kostenpost voor de bedrijven op het industrieterrein.

Met deze bouwkundige en verkeerstechnische aanpassingen kun je de broodnodige bedrijven voor Gaanderen behouden. Dat is goed voor de werkgelegenheid, maar ook goed voor de leefbaarheid van Gaanderen. Immers veel verenigingen en instanties leunen op sponsorinkomsten van het bedrijfsleven. Hoe meer bedrijven op het industrieterrein Akkermansweide, hoe groter de vijver waarin de verenigingen kunnen vissen naar sponsorinkomsten.

De bedrijven op Industrieterrein Akkermansweide zijn nauw betrokken met Gaanderen. Zo zijn er recentelijk 3 AED's geplaatst, waarvan één nabij het fietspad van Gaanderen naar Doetinchem. Ook dit is een vorm van Umkieke naor mekaar.

Buitengebied

De werkgelegenheid in Gaanderen is beperkt. De meeste mensen uit Gaanderen werken buiten het dorp, in Doetinchem of andere plaatsen binnen en buiten de regio. De van oudsher verspreide winkels zijn grotendeels geconcentreerd rond het winkelcentrum 't Ganderije. Het aantal winkels in Gaanderen is de laatste jaren verder afgenomen. Het aantal agrarische bedrijven in het buitengebied is sterk afgenomen en deze ontwikkeling zet zich naar verwachting voort. De inwoners van Gaanderen zijn gehecht aan behoud van haar dorpse karakter, hierin past geen uitbreiding van grootschalige bedrijvigheid, echter er dient wel ruimte te zijn voor gepaste kleinschalige bedrijvigheid.

Speerpunten / prioriteiten

- Ruimte in de (gemeentelijke) regels voor uitbreiding op Akkermansweide
- Aanpassing van de T-Splitsing Slakweg-Rijksweg, zodat er een betere verkeersdoorstroming ontstaat
- Ruimte blijven bieden aan (meer) kleinschalige bedrijvigheid
- Aandacht voor de combinatie wonen en werken in het buitengebied
- Ruimte bieden voor agrarische bedrijven die iets anders willen (bijv. biobased bouwen of recreatie)

Winkels

Retail en horeca zorgen ook voor werkgelegenheid in Gaanderen. Bijna de helft van de respondenten op de inloopavond is van mening dat het winkelaanbod wat gevarieerder kan. Ook de leerlingen van de groepen 7/8 zijn dat van mening: Slechts 9% van de leerlingen vindt dat er voldoende winkels en restaurants zijn.

Supermarkten

In 2011 is er een tweede supermarkt bijgekomen (Aldi). Wellicht dat de aantrekkingskracht van beide supermarkten ruimte biedt voor een beperkte uitbreiding van het winkelbestand. De aanwezigheid van twee supermarkten is voor Gaanderen geen vanzelfsprekendheid. Kijk naar de recente ontwikkelingen in Wehl, waar nu één van de twee supermarkten haar deuren heeft gesloten. Ook woningbouw kan nieuwe consumenten genereren voor de (wellicht toekomstige) Gaanderense winkels.

Dorpshart

Al in het Dorpsplan van 2011 kwam de wens voor een dorpshart met horecafunctie nadrukkelijk naar voren. Gebleken is dat de vestiging van een lunchroom zeker haalbaar is. Enkele jaren geleden beschikte de toenmalige lunchroom 't Binnen over voldoende klandizie. Op dit moment zijn de Holle Bus (met terras) en ook Jamie's Diner (met terras) in de onmiddellijke omgeving aanwezig.

De invulling van een beperkte uitbreiding van het winkelbestand en de mogelijke horeca in het dorpshart is voornamelijk een zaak van particulier initiatief.

Kunnen we terugloop in het winkelaanbod voorkomen? Kan de gemeente Doetinchem hier in het bestemmingsplan richting aan geven?

Speerpunten / prioriteiten

- Het winkelaanbod zoveel mogelijk in de nabije omgeving van t Ganderije (be)houden
- Een aantrekkelijk dorpshart met horecafunctie
- (Beperkte) uitbreiding van het winkelbestand en de horeca

Buitengebied

De sterke economische basis van ons platteland is nodig voor behoud van de leefbaarheid en de werkgelegenheid en als verdienmodel achter het in standhouden van de kwaliteit van ons landelijk gebied.

Voldoende economische kansen zorgen voor meer financiële draagkracht voor het landschap en voorkomt verloedering en ongewenste (illegale) activiteiten in vrijgekomen (agrarische) bedrijfsbebouwing. In de Gebiedsvisie Gaanderen met buitengebied (2020) ontwikkelt het buitengebied van Gaanderen zich naar een multifunctioneel platteland, waarbij elk vrijgekomen erf in het landelijk gebied ingezet kan worden voor een bedrijfsmatige functie.

Landschap

Om het landschap te versterken zijn daarbij extra bebouwingsmogelijkheden (of minder sloop) toelaatbaar als daarmee een investering in het landschap kan worden gedaan. Dit houdt in dat er geld wordt gestoken in het verbeteren of behouden van de natuur en het landschap, bijvoorbeeld door het herstellen van natuurgebieden, het aanleggen van wandelpaden of het vergroenen van de omgeving. In gebieden of op erven met bijzonder hoge cultuurhistorische waarden moet de gemeente extra eisen aan de inrichting of beeldkwaliteit kunnen stellen.

Het aantal agrarische bedrijven in het buitengebied van Gaanderen neemt sterk af. De overgebleven agrarische bedrijven moeten zich binnen de bestaande wettelijke kaders verder kunnen ontwikkelen. Indien grond afgestaan moet worden voor woningbouw, natuurontwikkeling of industrie moet dit zoveel mogelijk gecompenseerd worden.

Wonen in het buitengebied

Wonen in het buitengebied is geen doel op zich, maar het moet:

- Een bijdrage leveren aan de leefbaarheid
- Het mag geen belemmering vormen voor de landbouw
- Het mag geen afbreuk doen aan het landschap rondom Gaanderen
- Het moet zelfs het landschap en/of de natuur versterken

Veelal is er behoefte naar meer generaties op één erf.

Speerpunten / prioriteiten

- Een multifunctioneel en economisch sterk buitengebied
- Behouden en verbeteren van de natuur, het landschap en bijzondere erven
- Wonen in het buitengebied alleen binnen heldere kaders

Wonen

Visie

In Gaanderen is er dringend behoefte aan betaalbare woningen voor starters, naast levensloopbestendige woningen voor senioren, essentieel voor een gezonde doorstroming op de woningmarkt.

Gaanderen is van mening dat er terughoudend moet worden omgegaan met het volbouwen van inbreidingslocaties. Dit om het dorpse karakter te behouden. Kijk nadrukkelijk, in samenspraak met Gaanderen en Gaandernaren, naar woningbouw in uitbreidingslocaties.

Gaanderen staat open om mee te werken aan de ambities van de gemeente Doetinchem, zoals vastgesteld in de Woonvisie 2023-2036. Inzet zal met name gericht zijn op de communicatie en de betrokkenheid met de inwoners van Gaanderen. Vrij vertaald: Het Masterplan Wonen Gaanderen: gedragen door het dorp en gemeente Doetinchem.

De communicatie rondom participatietrajecten wordt verbeterd. Hierin heeft ook de gemeente Doetinchem een belangrijke rol. Goede communicatie rondom participatie zal de verwachtingen van bewoners beter managen.

Zorg voor behoud van werkgelegenheid door uitbreiding op industrieterrein Akkermansweide mogelijk te maken. En door de T-splitsing Slakweg-Rijksweg aan te passen.

Leefbaarheid en Voorzieningen

Tijdens de inloopavond op 10 april j.l. gaven de bezoekers een ruime voldoende, een 7,3, als rapportcijfer voor de voorzieningen en leefbaarheid in Gaanderen. Gaanderen is een zeer hecht dorp met een intensief verenigingsleven. Al staat het in stand houden van het verenigingsleven best onder druk. Het wordt, zeker na de coronaperiode, lastiger om vacante bestuursfuncties vervuld te krijgen. Na een rijke historie van 60 jaar heeft het Mannenkoor Gaanderen dit jaar besloten om te stoppen. Telde Gaanderen in de vorige eeuw nog drie carnavalsverenigingen, sinds 2024 is er geen enkele carnavalsvereniging meer actief. Gelukkig zijn er nog steeds tal van diverse bloeiende verenigingen op het gebied van sport, cultuur en welzijn. Deze verenigingen leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van Gaanderen. Vaak opereren de diverse verenigingen en instanties “op een eiland”. Daardoor mist men elkaars ervaringen en expertises. De kans is dan groot dat men het wiel wederom zelf moet uitvinden. Dit was met name de reden dat er in de Dorpendeal de rol van Dorpsverbinder is opgenomen. Eén van de taken van de Dorpsverbinder is om de samenwerking tussen de verenigingen en instanties te bevorderen. Tot medio 2026 bestaat de functie van Dorpsverbinder. Graag willen de inwoners ook daarna in Gaanderen een actieve dorpsverbinder.

De Pol

De sport-, culturele en welzijnsactiviteiten zijn met name geconcentreerd in en rondom sport- en cultuurcentrum de Pol. Het buurt- en clubhuis de Trefkuul, nu nog beheerd door Buurtplein, wordt geïntegreerd in het centrum de Pol. Het complex wordt naast een ruimte voor sport en cultuur meer en meer een accommodatie waar de inwoners van Gaanderen elkaar kunnen ontmoeten.

Deze ontmoetingsfunctie is versterkt door het, via de Dorpendeal gerealiseerde, groene voorterrein met terras. En door de realisatie (2024) van het “Rondje de Pol”, een trim- en bewegingsroute rondom het complex de Pol. Na de integratie blijft Buurtplein nog wel aanwezig in de Trefkuul.

De Trefkuul huisvest ook nog tal van activiteiten op het gebied van welzijn, gericht op de jeugd en jongeren (denk aan tienerdisco, kindermiddagen, KiVaDa). Gaanderen wil deze voorzieningen handhaven. Natuurlijk moet er oog blijven voor activiteiten om een kwetsbare samenleving te begrenzen. Zorginhoudelijk zal Buurtplein daarvoor verantwoordelijk zijn, maar de Gemeente Doetinchem zal hier zeker voorwaardenscheppend moeten zijn.

Als burens van het sport- en cultuurcentrum de Pol is het sportcomplex van VVG'25 en het schutterijgebouw van Sint Martinus aanwezig. Ook Kringgroep Slingeland is gehuisvest op het complex de Pol. Ook de kinderopvang (humankind) en, sinds 2017, de basisschool Gaanderwijs maken deel uit van het complex de Pol.

Behoud van de sociale samenhang en het zeer actieve verenigingsleven is heel belangrijk.

89% van de respondenten van de inloopavond kan zich vinden in de stelling dat Gaanderen een rijk sport- en verenigingsleven heeft.

Bibliotheek

Tot 31 december 2012 maakte de bibliotheek ook deel uit van het sport- en cultuurcentrum de Pol. Als gevolg van bezuinigingen sloot Bibliotheek West Achterhoek op 1 januari 2013 haar deuren. Een enorme teleurstelling voor Gaanderen. Op dit moment beschikt Gaanderen over 2 Bibliotheken op school: Wis & Wierig en Gaanderwijs. De middelbare schooljeugd kan terecht bij de vestigingen in Terborg/Silvolde (tegenover het Almende College) of bij 't Brewinc in Doetinchem. Ook volwassenen kunnen daar terecht.

Momenteel wordt er samen met Bibliotheek West-Achterhoek gewerkt aan een meerjarenplan voor de bibliotheken in de gemeentes Bronckhorst en Doetinchem, wat naar verwachting in 2026 in gaat. Volgens deze visie moet ook gekeken worden welke behoefte er specifiek voor ouderen en digibeten is, zodat dat meegenomen kan worden in de vervolgopdracht voor de bibliotheek. Mogelijk dat 't Gaanderhuus of Buurtplein in de uitvoering hiervan een rol kunnen spelen. Uiteraard zijn er verschillende mogelijkheden. Bijvoorbeeld de service "Bibliotheek aan huis", gerund door vrijwilligers. Ook kent Bibliotheek Eemland zgn. Huiskamerbibliotheken. Misschien een optie voor Gaanderen? Samen zal er gekeken moeten worden wat de beste oplossing is voor Gaanderen.

Gaanderhuus

De naam kwam al voorbij. Het Gaanderhuus. Gevestigd aan de Hoofdstraat, tegenover het Woonzorgcentrum Pelgrim en de huiskamer en buurtcentrum van het mooie Gaanderen. Het is een ontmoetingsplek voor alle inwoners van Gaanderen en wordt beheerd door een team van enthousiaste vrijwilligers. Het Gaanderhuus organiseert vele activiteiten. Zo is de huiskamer drie dagdelen in de week geopend voor een kopje koffie of thee. Mensen kunnen er ook biljarten, spelletjes doen, bewegen op muziek, bloemschikken, knutselen etc.. Fietsen of een potje jeu de boules spelen met een groep dorpsgenoten zijn ook mogelijk.

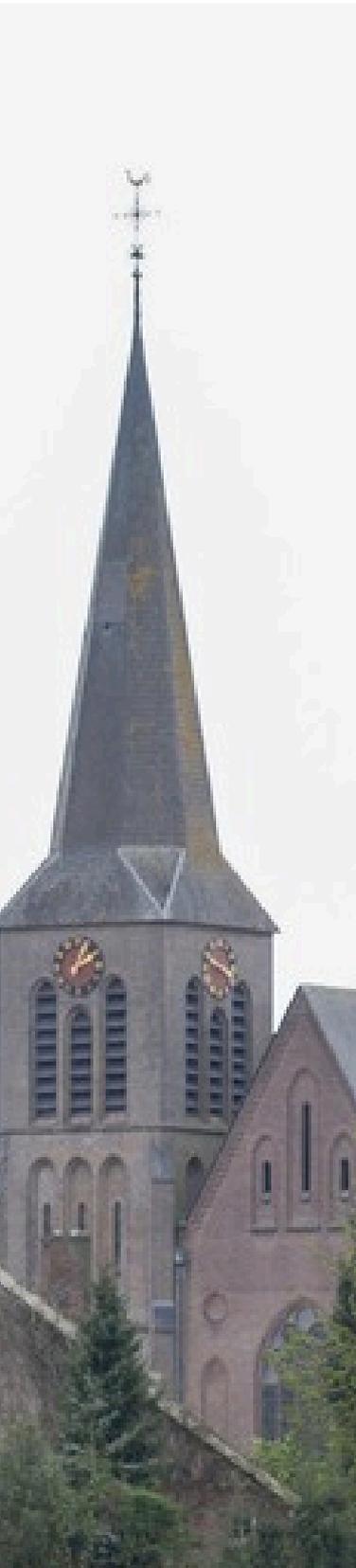
Het Gaanderhuus is meer dan een plek voor activiteiten. Je leert er mensen kennen. Mensen helpen elkaar met allerlei soorten (hulp)vragen, er worden netwerken gecreëerd en vriendschappen gesloten. Het Gaanderhuus speelt een belangrijke rol op het gebied van welzijn. De rol van het Gaanderhuus past ook uitstekend bij het uitgangspunt van de Gebiedsvisie Gaanderen met buitengebied (2020): Het gebied 't Ganderije, met een ruime cirkel erom heen, is de plek om elkaar tegen te komen en voor ouderen. Het is het dorpsmidden met winkelende mensen en voorbijgangers en een gebied dat goed is voor een klein ommetje. Het Gaanderhuus bevindt zich midden in dit gebied.

Kerkgebouwen

Gaanderen kent van oudsher drie kerkgebouwen (Martinus, Augustinus, Witte Kerkje).

Nadat in 2012 nog het 60-jaar bestaan is gevierd van de H. Augustinuskerk is dit kerkgebouw in 2014 aan de eredienst onttrokken. Het kerkgebouw werd verkocht. Helaas is met de verkoop ook de langzaam-verkeerroute vanuit de Zuidwesthoek naar Gaanderen Noord verloren gegaan. Ouderinitiatief De Vlinder startte in 2015. In het voormalig "witte kerkje" zijn 8 appartementen gecreëerd waarin 8 jong volwassenen met een verstandelijke beperking wonen en 24 uurszorg krijgen. Iedere bewoner heeft een eigen appartement, bestaande uit woon-/slaapkamer en badkamer.

Medio 2026/2027 zal ook de H. Martinuskerk aan de eredienst worden onttrokken. Dit is een beslissing van het parochiebestuur als gevolg van de ontkerkelijking. Een stichting met als doel het behoud van het erfgoed H. Martinuskerk wil het gebouw graag behouden voor Gaanderen. Het kerkgebouw, gelegen aan de Kerkstraat, is beeldbepalend voor Gaanderen Noord. Zeker wanneer je Gaanderen binnen rijdt vanaf de Gaanderhei, is de kerk niet te missen. De H. Martinuskerk dateert van 1857. Aanvankelijk betrof het een bijkerk van Terborg, het zou tot 1864 duren voordat Gaanderen tot een zelfstandige parochie werd verheven. Hopelijk kan het beeldbepalende gebouw voor Gaanderen behouden blijven.

Speerpunten / prioriteiten

- Het optimaliseren van een goede bibliotheek(functie) met speciale aandacht voor senioren en digibeten
- Gaanderhuus koesteren
- H. Martinuskerk als gebouw behouden, vanwege het beeldbepalende karakter
- Boerderij 't Hartger behouden als cultureel erfgoed
- De Pol en De Trefkuul behouden als betaalbare locatie voor (maatschappelijke) activiteiten, samenlevingsopbouw en preventie
- Het voorzien in de behoefte door "centrale diensten" als ledenadministratie/contributie-inning voor verenigingen te faciliteren c.q. aan te bieden,. Zonder dat de verenigingen hun eigen identiteit verliezen.

Zorgvoorzieningen

De basisvoorzieningen voor medische zorg, denk aan huisartsen en tandarts, zijn in Gaanderen verspreid over het dorp aanwezig. Ook is er een fysiotherapie-praktijk. Van de bezoekers van de inloopavond, is 61% van mening dat het huidige aanbod van zorg voldoende is.

Huisarts

Op korte termijn komt ook het Slingeland ziekenhuis dichtbij Gaanderen te liggen. Dit maakt de bereikbaarheid van de huisartsenpost ook makkelijker voor de inwoners van Gaanderen. Huisartsen krijgen te maken met een veranderende rol. Ze worden steeds meer ondersteund door andere professionals in de praktijk, zoals praktijkondersteuners, om een grotere zorgvraag op te kunnen vangen.

De huisarts zelf richt zich op de kernwaarden van de huisartsenzorg: persoonlijke zorg, continuïteit en laagdrempeligheid, naast het coördineren van zorg, het geven van advies en ondersteuning bij complexe problemen. Gaanderen telt op dit moment twee huisartspraktijken. Die moeten behouden blijven voor Gaanderen. En ook de spreiding van de praktijken; één ten zuiden van de Rijksweg en één in Gaanderen-Noord.

Servicelocker

Gaanderen beschikt niet over een apotheek. Daarvoor moeten de inwoners naar Terborg. Mede dankzij de Dorpendeal is sinds het voorjaar van 2025 bij het Gaanderhuus een servicelocker beschikbaar. (herhaal)Recepten kunnen nu dus ook in Gaanderen worden afgehaald.

Woonzorgvoorzieningen

Op het voormalige terrein van de fabriek van Pelgrim is sinds 2014 het woonzorgcentrum Pelgrim gevestigd. Dit is geen verpleeghuis, maar biedt wel verpleeghuiszorg aan mensen met een intensieve zorgvraag. De bewoners wonen hier zelfstandig en in privacy, zoals ze dat gewend waren. Met regie over hun eigen leven: ze hebben zelf de touwtjes in handen. Natuurlijk wel met hulp van Sensire. Er is 24 uur zorg aanwezig. Bewoners ontvangen zorg zoals met hen en contactpersonen persoonlijk is afgesproken. Op de tweede verdieping van het woonzorgcentrum is het Pelgrimhof gevestigd. Dat bestaat uit een aantal kleinschalige zorgappartementen voor mensen met dementie.

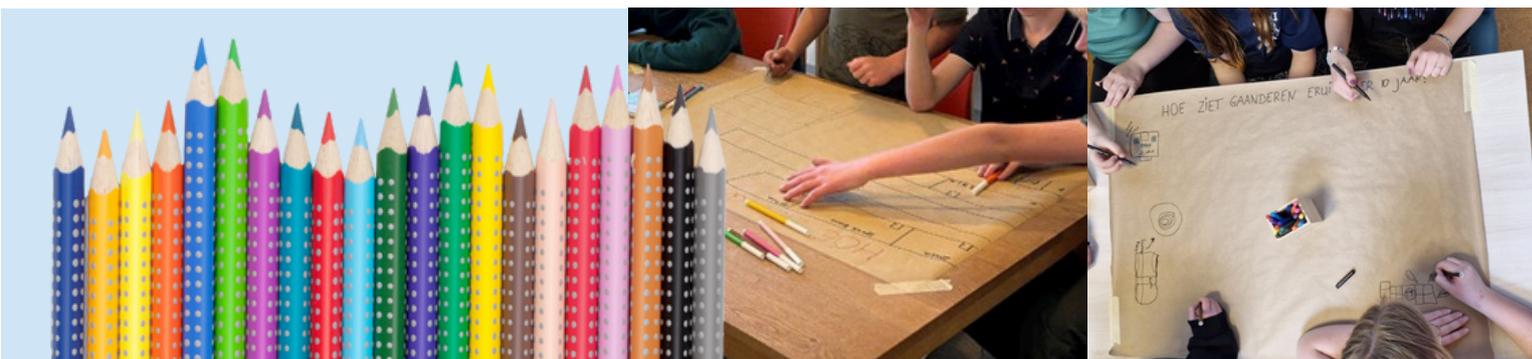
Aan de Rijksweg is De Slingebeek gevestigd. Het centrum biedt verpleeghuiszorg voor mensen uit de regio met een Wlz-indicatie, maar nog geen permanente woonplek hebben. Tevens is De Slingebeek een tijdelijke haven na een ziekenhuisopname of tijdens revalidatie en herstel. De Slingebeek is gehuisvest in een tijdelijke accommodatie. Over een aantal jaren zal hier fase 2 van het plan Augustinuspark uitgerold worden.

Verder herbergt Gaanderen enkele accommodaties voor begeleid wonen. Aan de Rijksweg is PBN gevestigd. Daar wordt kleinschalige en professionele zorg aangeboden voor mensen met een beperking.

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud van twee huisartspraktijken aan beide kanten van het dorp
- Behoud van de woonzorgvoorzieningen

Onderwijs

Tijdens de realisatie van het vorige Dorpsplan telde Gaanderen drie basisscholen, met in totaal ca. 600 leerlingen. Anno 2025 is deze situatie gewijzigd. De Augustinus- en de Sint Martinusschool zijn samen gegaan. Zij vormen nu Gaanderwijs, die gehuisvest is in een multifunctionele accommodatie op het sportcomplex de Pol in Gaanderen.

Aan de Watertapweg is Integraal Kindcentrum Wis & Wierig gevestigd. Dit kindcentrum bestaat uit een kinderopvang Kindernet en een basisschool. Het is een misvatting dat Wis & Wierig samengevoegd gaat worden met Gaanderwijs. IJsselgraaf, de overkoepelende instantie van Wis & Wierig, heeft nadrukkelijk de intentie uitgesproken dat Wis & Wierig een zelfstandige locatie blijft.

78% van de bezoekers van de inloopavond is van mening dat de kwaliteit en de capaciteit van de Gaanderense basisscholen goed is.

Humankind biedt op het complex de Pol de volgende diensten aan: Buitenschoolse Opvang: Harlekijn en Troubadour. En kinder-, c.q. peuteropvang: Tovertuin en 't Kruidmeltje.

Beide scholen willen over 10 jaar nog steeds in hetzelfde gebouw zitten. Zij streven beide naar een doorgaande leerlijn van 0 tot 13 jaar, met goede samenwerking onderling en met de kinderopvang en VVG '25

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud van de twee scholen in hun huidige gebouwen

Openbaar Vervoer

Gaanderen heeft een eigen treinstation. Het ligt aan de spoorlijn Arnhem-Winterswijk. Ook is Gaanderen verbonden met een buslijn van Arriva. Gaanderen telt meerdere haltes van buslijn 40, van Dinxperlo naar Doetinchem.

De (tijdelijk) minder mobiele oudere inwoners van Gaanderen kunnen ook gebruik maken van het buurtvervoer-netwerk "Contact op Wielen".

94% van de respondenten op de inloopavond is van mening dat Gaanderen voldoende mogelijkheden op het gebied van openbaar vervoer heeft.

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud van het huidige aanbod van openbaar vervoer

Winkelaanbod

Het winkelcentrum 't Ganderije en de dorpskern hebben een redelijke variatie aan winkels voor de directe dagelijkse behoeften zoals twee supermarkten, bakker, drogist, tweewielerspeciaalzaak, kledingwinkel, opticien en onder andere een dierspeciaalzaak. Ook heeft Gaanderen een warenhuis annex speelgoedwinkel. In Gaanderen zijn ook diverse kapsalons.

52% van de respondenten is het eens met de stelling dat Gaanderen een divers genoeg winkelaanbod heeft. Maar bijna de helft vindt dat het winkelaanbod diverser kan, met meer speciaalzaken of met meer winkels voor jongeren.

Punt van aandacht blijft om het huidige winkelaanbod zeker te behouden voor Gaanderen. Kunnen we terugloop voorkomen?

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud van het huidige winkelaanbod

Horeca

In Kronyck 190 (maart 2024) wordt een overzicht gegeven van alle café's, die Gaanderen vroeger rijk was. Men durfde destijds te stellen dat Gaanderen in de 20e eeuw de grootste kroegendichtheid per inwoner had in Nederland. Dat is anno 2025 wel anders. Diverse Horeca panden staan te koop. Gaanderen kent wel nog diverse succesvolle horeca locaties, al zijn dat met name restaurants en cafetaria's. Sinds het voorjaar van 2025 biedt het Gaanderhuus ook "Metnem Koffie" aan.

Sport- en recreatievoorzieningen

De belangstelling voor sport en het verenigingsleven is in Gaanderen zeer groot. Voor de buitensport speelt de VVG '25-accommodatie een centrale rol. Op basis van het Dorpsplan uit 2011 is de accommodatie flink op de schop genomen. Zo zijn de kleedruimtes, kantine, bestuurskamer en tribune geïntegreerd in de multifunctionele accommodatie (MFA), waar ook basisschool Gaanderwijs deel van uit maakt. Ook heeft VVG'25 nu de beschikking over een kunstgrasveld. Hiervan kan het gehele jaar gebruik worden gemaakt. Dit kunstgrasveld wordt tijdens schooldagen benut door de leerlingen van de basisscholen bij de schoolgym. Een punt van aandacht is dat een kunstgrasveld ca. 10 tot 15 jaar mee gaat. Wellicht moet daar op worden geanticipeerd als het gaat om plannen ter vervanging van het huidige veld.

VVG '25

VVG'25 telt ca. 700 leden. Met name het aantal vrouwelijke leden, meisjes en dames, heeft de laatste jaren een vlucht genomen. Met de huidige regelgeving op het douchebeleid (Bij gemengde teams boven de 11 jaar, moeten meisjes en jongens separaat douchen) wordt extra beslag gelegd op de aanwezige kleedaccommodaties. Wellicht is het een optie om op het terrein een aanvullend gebouw te plaatsen met o.a. extra kleed- en douchegelegenheden. Daar zou eventueel ook Beach volleyballers, of anderen, gebruik van kunnen maken.

Andere sportaccommodaties

Daarnaast zijn er in Gaanderen enkele op specifieke sporten gerichte accommodaties (bijv. voor paardensport/Rijvereniging en Ponyclub "De Vulcaan", en tennis/TEGA'74). Voor de binnensport is sporthal de Pol met de aangebouwde gymzaal beschikbaar. Tafeltennisvereniging Odion heeft een onderkomen aan de Korte Huitinkstraat. De Bridgeclub Gaanderen heeft vooralsnog onderdak bij zaal Hartjes. De hondenvereniging maakt thans gebruik van de voormalige accommodatie van Gaanderense Boys en van één van de VVG '25-trainingsvelden. Voor skaten is de jeugd van Gaanderen aangewezen op de banen in Terborg en bij het treinstation in Doetinchem. Op het terrein achter de sporthal is ook een beachvolleybalveld aangelegd. Ooit was er een officieuze BMX-baan aan de Beekstraat. Dit terrein zal straks deel uit gaan maken van het plan Richtersbos.

De sporthal en de aangrenzende gymzaal worden zeer intensief gebruikt en kunnen aan de vraag van de sportverenigingen niet volledig voldoen. Zo wijken Tempora en handbalvereniging Minerva regelmatig uit naar sportaccommodaties buiten Gaanderen.

Voor de saamhorigheid en leefbaarheid in een dorp als Gaanderen is sport een onmisbaar element. Sport heeft naast een sociaal aspect ook een maatschappelijk aspect, namelijk sport 'vangt' de jeugd op. Om de deelname aan sportactiviteiten optimaal gestalte te geven moeten de sportaccommodaties meegroeien met het bruisende verenigingsleven.

Recreatie

Op het gebied van recreatie zijn er in het aangrenzende buitengebied enkele wandel- en mountainbikeroutes. Ook een beweegroute, Rondje de Pol, is sinds de zomer van 2024 aangelegd.

Een verdere ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden met behoud van de rustige uitstraling van het dorp is gewenst. Dit draagt bij aan een leefbaar Gaanderen.

Speerpunten / prioriteiten

- Extra kleedruimtes en douches op terrein VVG '25
- Nadenken over vernieuwing kunstgrasveld VVG '25 (Levensduur van het huidige is niet onbeperkt)
- Groeimogelijkheden voor sportaccommodaties
- Uitbreiding van het aanbod voor toerisme en recreatie

Evenementen

In Gaanderen worden tal van evenementen georganiseerd. Van Avondvierdaagse tot festivals als Razernij in de Gaanderhei en Seven (aan de Binnenweg). Ook het Pleinenfeest, de Slangenburghse Nazomerdagen, Het WK Herdershonden, de Pietenparty, de kunstroute, de 4-mei-viering bij het monument, het carbidschieten bij 't Onland, enz. En natuurlijk de jaarlijkse kermis op het kermisterrein aan de Kerkstraat.

Al deze evenementen dragen bij aan de leefbaarheid van ons dorp. In 2024 is de ExPoGa weer nieuw leven ingeblazen. Was de ExPoGa in de jaren '70, '80, een succesvolle consumentenbeurs van de Gaanderense middenstand, in 2024 was het een evenement waar zowel bedrijven, verenigingen en instanties zich presenteerden. Uiteraard omlijst met diverse optredens van Gaanderense artiesten. Kortom de ExPoGa anno 2024 was een happening waar Gaanderen trots op mag zijn. Gaanderen liet zien welke mogelijkheden er in het dorp zijn. De directe aanleiding van de ExPoGa 2024 was het 50-jaar bestaan van de sporthal de Pol. Gezien het succes wordt nagedacht over een vervolg.

Regelgeving

Vergunningenbeleid en regelgeving maken het steeds gecompliceerder om evenementen te organiseren. “Het wordt bijna ontmoedigd”, is een uitspraak van een vrijwilliger. De dorpsverbinder wil de organisatoren de helpende hand bieden. “Men hoeft niet altijd het wiel zelf uit te vinden”, is hij van mening. Kijkend naar de expertise van het Binnenstadbedrijf Doetinchem wil hij kijken of er mogelijkheden zijn van ondersteuning en samenwerking van de organisatoren van de diverse Gaanderense evenementen. Dit alles om de Gaanderense evenementen, die zo belangrijk zijn voor de leefbaarheid (denk maar alleen al aan de ontmoetingsfunctie), in stand te houden.

De instanties die in Gaanderen evenementen organiseren willen met name de decentralisatie van de evenementenlocaties behouden. Dan komt de charme van het betreffende evenement ten goede en men spreidt de overlast voor omwonenden. Ook Stichting Sport & Cultuur zou hierbij de helpende hand kunnen bieden. Door de vergunningen-aanvraag voor de diverse, kleinschalige, evenementen te faciliteren ontlast je de betreffende organisatoren.

Speerpunten / prioriteiten

- Voortzetting ExPoGa
- Meer ondersteuning voor en samenwerking tussen Gaanderense evenementen
- Behoud van meerderen evenementenlocaties op verschillende locaties
- Betere ondersteuning bij vergunningaanvragen voor evenementen
- Voortzetting van de inzet van de dorpsverbinder

De natuurlijke omgeving van Gaanderen is ook een voorziening

Gaanderen en haar omgeving is gesitueerd op de oever van de Oude IJssel. De nederzettingen, de basis voor het huidige dorp, werden gesticht aan de stuifduinenrug die ontstaan is tijdens de laatste ijstijd. Dit is in principe een droge, voedselarme grond. In combinatie met de klei- of leemachtige gronden in de lagere gebieden geeft de bodem een grote variëteit aan begroeiing. Naast de van oudsher bestaande stuifduinen en bos- en natuurgebieden zijn de uitbreiding van het Akkermansbeekpark en 't Maatje als natuurgebied ontwikkeld. Ook zal bij 't Maatje in 2026 het concept van een Herenboerderij worden uitgerold.

De bewoners willen Gaanderen behouden als dorp met een plezierige leefomgeving, gelegen in een mooie natuur. Daar zijn ze trots op en daar willen ze bij betrokken zijn. Het beleid en de daarbij te nemen maatregelen zullen gericht moeten zijn op behoud en verbetering van deze plezierige leefomgeving in het dorp en omstreken. Het behoud van het dorpse karakter en het vormgeven van de betrokkenheid van de inwoners is daarbij een uitdaging. Behoud en uitbreiding van de omliggende natuur, aansluitend bij de geografische ligging, is daarbij gewenst.

Uit de Gebiedsvisie Gaanderen met buitengebied bleek al dat de inwoners van Gaanderen het plattelandsgebied tussen Doetinchem en Gaanderen willen behouden. Met deze wens willen inwoners voorkomen dat het gebied tussen Gaanderen en Doetinchem verdergaand verstedelijkt. Veel inwoners wensen een groene landelijke en recreatief aantrekkelijke entree vanaf de snelweg en Doetinchem te behouden.

Woonomgeving

Voor een goede leefomgeving en woongenot is de inrichting van de straat en buurt van groot belang. Dit betreft straat-inrichting, snoeionderhoud, hondenpoep enz. De inrichting en vooral het onderhoud van de groenvoorzieningen en voetpaden in de woonwijken blijven aandacht vergen. Dit heeft niet alleen met budget te maken, maar ook met de aanpak. Het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners bij hun eigen woonomgeving is daarbij belangrijk. Gaanderen beschikt over een zwerfafvalbrigade. Daarnaast plaatst de gemeente korven voor het verzamelen van vallend blad. Door de inzet van de zwerfafvalbrigade is de hoeveelheid zwerfvuil in het dorp, langs de buitenwegen en in de natuur, aanzienlijk verminderd.

Speelvoorzieningen

Gaanderen heeft verscheidene speelvoorzieningen in de woonwijken, gericht op de verschillende leeftijdscategorieën. Handhaving en goed onderhoud is voor de leefbaarheid belangrijk. De overlast van hondenpoep wordt door de inwoners als zeer hinderlijk ervaren. Naar aanleiding van het Dorpsplan uit 2011 zijn, verspreid over Gaanderen, door de gemeente Doetinchem losloopgebieden vastgesteld.

Naar aanleiding van het Dorpsplan 2011 heeft de gemeente Doetinchem een dependance-afgiftepunt voor tuin- en snoei-afval geopend aan de Pierikstraat. Mede daardoor wordt er nagenoeg geen tuinafval meer ongeoorloofd gestort in de natuur. Ook werd in het betreffende Dorpsplan aandacht gevraagd voor meer onderhoud van de natuur (bijv. Thusbos). Dit is inmiddels ook opgepakt door met name BuHa.

Rivierduinen

De stuifduinen met de kenmerkende stoffering van bos of lage begroeiing langs de Watertapweg, Doorninksbult, en de rij duinen ten zuidoosten van de Tuinstraat moeten behouden blijven.

Rivierduinen en rivierduincomplexen zijn bijzondere landschappelijke verschijningen. Rivierduinen zijn op slechts enkele plaatsen in Nederland aanwezig. Op veel plaatsen zijn de duinen in de loop van de eeuwen, weer onder lagen klei verdwenen. En daarmee niet meer als zodanig herkenbaar. Dit geldt niet voor de duinen langs de Oude IJssel tussen Doesburg en het Duitse Anholt. Deze duinen steken op veel plaatsen nog boven het maaiveld uit. Dit geldt ook voor een groot aantal duinen in de omgeving van Gaanderen die eeuwenlang van invloed zijn geweest op de mensen en de natuur in dit gebied. Door versnippering en onwetendheid raken de rivierduinen steeds meer op de achtergrond. In de vorige eeuw heeft dit zelfs geleid tot het op grote schaal afgraven van deze bijzondere duinen. Dit is door gegaan tot in de jaren 70 van de vorige eeuw.

Rondom de nog aanwezige rivierduinkoppen zijn activiteiten ontstaan. Zo liggen de tennisbanen van Tega '74 in het duin, is er een school (Wis & Wierig) gebouwd op het duin, is er industrie aan de voet van het duin en ook het voormalige Sint Jozef is gelegen aan de rand van een duin. Al deze ingrepen hebben een versnipperend effect op het rivierduingebied. Bovendien liggen veel van deze activiteiten langs de toegangswegen van het dorp Gaanderen en bepalen zij sterk de sfeer. Op het moment dat een activiteit stopt moet gekeken worden of het zinvol is om het vrijkomende terrein weer als natuur, akker of schraal grasland in te richten.

Een en ander is door TooS (Trots op onze Streek) eind 2014 in de visie "Rivierduinen in Gaanderen; Een visie voor behoud en herstel" opgenomen. Inmiddels heeft de gemeente Doetinchem deze visie opgenomen in haar omgevingsvisie.

In 2009 is er een 'Gebiedsvisie Bethlehem' opgesteld. Daarin worden mogelijke ontwikkelingen genoemd zoals herbouw van een watermolen, herstel van (een deel) van de kloostergracht, expositie van archeologische vondsten en geschiedenis van het klooster. Hierbij behoort ook de geschiedenis van de ijzermolen een rol te spelen. Hier zijn flinke investeringen mee gemoeid.

Wandelpaden

Wel zijn er naar aanleiding van het Dorpsplan 2011 twee wandelpaden gerealiseerd, te weten het Ganderpad (een klompenpad) en het Bethlehempad. Met het Ganderpad ontdek je het afwisselende landschap van Gaanderen. Wandelen langs de Oude IJssel en beken, over rivierduinen en langs oude sporen van de ijzerindustrie. Sinds augustus 2024 is de route van het Ganderpad enigszins gewijzigd.

Het Bethlehempad loopt door een historisch deel van Gaanderen: rondom de plek waar tussen de twaalfde en zestiende eeuw het klooster Bethlehem stond. In het landschap zijn nog overblijfselen te zien van het oude grachtenstelsel rondom het klooster. Je loopt een stuk parallel aan de Bielheimerbeek en door 't Maatje. Dit pad wordt sinds de opening in 2014 onderhouden door een groep vrijwilligers. Men is op zoek naar nieuwe vrijwilligers.

De inwoners van Gaanderen zijn zich zeer bewust van de eigen verantwoordelijkheid voor de directe leefomgeving en de omliggende natuur. Als er ruimte geboden wordt, is het eigen initiatief om de leefomgeving verder te verbeteren vrij groot.

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud en verbetering groen en natuur in en rondom Gaanderen
- Vergroening van het parkeerterrein bij 't Ganderije
- Plattelandsgebied tussen Doetinchem en Gaanderen vrij houden van bebouwing
- Nieuwe ontwikkelingen verplichten tot compensatie van groen of extra vergroening
- Behouden groene en landelijke entree
- Goed onderhoud van groenvoorzieningen en voetpaden
- Bestaand groen (openbaar en particulier) behouden
- Behoud rivierduinen
- Bij het vrijvallen van activiteiten in de rivierduinen onderzoeken of van deze terreinen weer natuur, akker of schraal grasland te maken is
- Vergroten betrokkenheid dorpsbewoners bij hun eigen woonomgeving
- Versterking voor de werkgroepen wandelpaden
- Rest- en snippergroen actief benutten voor biodiversiteit

Vrijwilligers, dorpsverbinder en wijkregisseur

Vrijwilligers zijn het cement van de Gaanderense samenleving. Kijk naar de vele vrijwilligers die actief zijn bij de verenigingen, zorginstellingen, 't Gaanderhuus, geloofsgemeenschappen, tienerdisco-avonden, enz. enz. Gaanderen kan niet zonder deze vrijwilligers, anders valt onze samenleving als los zand uit elkaar.

Daarnaast zijn er ook twee functies die ook bijdragen aan de kracht van het cement van de Gaanderense samenleving. Dat zijn de Dorpsverbinder en de Wijkregisseur. Zij dragen, met hun coördinerende rol, bij aan de leefbaarheid van Gaanderen. Dit door samenwerking tussen instanties te enthousiasmeren, door voorwaarden voor ontmoeten te scheppen. En ook door als onmisbare schakel tussen Gaanderen en de gemeente Doetinchem. Deze functies dienen ook voor de toekomst voor Gaanderen

behouden te moeten blijven. De Dorpsverbinder acteert nu nog op het profiel dat in de Dorpendeal is vastgesteld. Met inbreng van Gaanderen zal voor de toekomst een passend functieprofiel moeten worden vastgesteld.

De wijkregisseur moet nu nog voor meerdere wijken van de gemeente Doetinchem de "bordjes in de lucht houden". Om de kwaliteit van deze functie te waarborgen, zou een wijkregisseur maximaal voor twee wijken verantwoordelijk moeten zijn.

Speerpunten / prioriteiten

- Behoud dorpsverbinder
- Behoud wijkregisseur, die verantwoordelijk is voor maximaal twee wijken/dorpen

VISIE

Gaanderen is een uniek dorp, gelegen in het groen. De natuur en het dorps karakter moeten zoveel mogelijk gekoesterd worden, door de juiste keuzes te maken bij planvorming en degelijk onderhoud. Bij nieuwe ruimtelijke plannen moet groenbehoud het uitgangspunt zijn. Investeer in de kwaliteit en biodiversiteit van bestaand groen, met aandacht voor klimaat, erfgoed en ecologie. Stimuleer lokale betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid. Bescherm unieke landschapselementen, zoals rivierduinen, actief.

De oude dorpskern van Gaanderen (het gebied rond de St. Martinuskerk) is beeldbepalend. Hou het uiterlijk, c.q. het aanzien in stand.

Goede voorzieningen zijn onmisbaar, zoals een betere bibliotheekfunctie met extra aandacht voor ouderen en digibeten. De huisartspraktijken moeten ruimte moeten krijgen om hun veranderende rol vorm te geven, waardoor ouderen en mindervaliden minder afhankelijk zijn van Naoberschap. Behoud van het huidige winkelbestand, twee scholen, het Gaanderhuus, Sportcomplex De Pol en de Trefkuul zijn belangrijk.

Activiteiten organiseren, zoals tieneravonden of bijeenkomsten in de Trefkuul of het Gaanderhuus, is lastig zonder betaalbare ruimte. Door de veranderingen rond De Pol, Buurtplein en De Trefkuul ontstaat er nu onduidelijkheid over wie wat doet. Maak hierover goede afspraken. Meer focus op samenlevingsopbouw en preventie is nodig.

Vasthouden aan de decentralisatie van de evenementenlocaties. Voor de charme van het evenement en voor de spreiding van de overlast. Met andere woorden: Gaanderen wil géén evenementenlocatie op een vaste plek.

Gaanderen heeft behoefte aan het gezamenlijk onderbrengen van "centrale diensten", zoals ledenadministratie/contributie-inning voor verenigingen. Zonder dat de verenigingen hun eigen identiteit verliezen.

Ook is er behoefte aan het ontzorgen van verenigingen, c.q. organisatoren bij het indienen van vergunningen voor (kleinschalige) evenementen. Dan kan er bijvoorbeeld ook weer "umgekeken wodde naor mekaar" op een buurtbarbecue. Stichting Sport & Cultuur zal hier een actieve rol in kunnen spelen.

Mobiliteit en Verkeersveiligheid

Tijdens de inloopavond op 10 april uitten de aanwezigen hun zorgen over de diverse verkeersknelpunten in Gaanderen. Met stip op 1 staat bij hen de wens om de Rijksweg en het kruispunt aan te pakken.

De woonwijken in Gaanderen zijn momenteel gedeeltelijk ingericht als 30 km-zone. Veel woonwijken hebben te kampen met parkeerproblemen. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer is met het enkele jaren geleden geopende station aanzienlijk verbeterd.

In Gaanderen bevinden zich drie hoofdwegen: Rijksweg, Hoofdstraat en Kerkstraat. Het kruispunt Rijksweg/Hoofdstraat vormt van oudsher een belangrijk verkeersknelpunt. De inwoners ervaren deze wegen als onveilig, onoverzichtelijk en bovendien wordt er vaak te hard gereden. Feit is dat de verkeersintensiteit op de Rijksweg de afgelopen jaren aanmerkelijk is toegenomen. Dit ondanks de realisatie van de Slingerparallel. Feit is ook dat een groot gedeelte van de inwoners ten zuiden van de Rijksweg woont. Maar alle accommodaties, scholen, supermarkten, kerk, sportaccommodaties, treinstation, bevinden zich aan de noordzijde van de Rijksweg. Meerdere malen per dag moeten de betreffende bewoners het kruispunt passeren.

Rijksweg

Veel inwoners klagen over de Rijksweg en vooral over de situatie die is ontstaan bij de kruising Hoofdstraat/Rijksweg. De kruising wordt door de meeste inwoners als onoverzichtelijk en gevaarlijk ervaren. Verder wordt op de Rijksweg en de andere hoofdwegen te hard gereden, wat onveilige situaties veroorzaakt. Door de aangelegde plateaus, die nauwelijks snelheidsremmende werking bewerkstelligen, ontstaat wel extra geluidsoverlast. Ook de schuin aflopende stoepranden nodigen uit voor (te) hard rijden. Aanwonenden van de Rijksweg pleiten voor het aanbrengen van wegversmallingen om de snelheid te reduceren. Ook de kruisingen van de Rijksweg met de Akkerstraat, Langstraat en ook de Kerkstraat worden als onveilig ervaren.

Door de intensivering van het verkeer op de Rijksweg is het voor vrachtverkeer dat van industrieterrein Akkermansweide komt en naar Doetinchem wil moeilijker om op de Rijksweg linksaf te gaan. Daardoor blokkeert een vrachtauto lange tijd het fietspad, dat parallel aan de Rijksweg ligt. Hierdoor ontstaan onveilige situaties voor fietsers.

De Hoofdstraat

De Hoofdstraat is na de Rijksweg de belangrijkste verkeersader in Gaanderen en wordt gebruikt door alle vormen van verkeer. Door de huidige ligging van de beide scholen, sportaccommodaties en het treinstation, wordt de Hoofdstraat intensief gebruikt door fietsers. Dit wordt zelfs versterkt door het schrappen van de langzaam-verkeerroute vanuit de zuid-westhoek (Zuid-westhoek is het gebied in Gaanderen tussen de Vulcaanstraat en de Slakweg) langs de voormalige Augustinusschool. De situatie is gevaarlijk voor het vele langzame verkeer, waaronder de kinderen fietsend naar en van school en sport.

Een aantal jaren geleden is de Hoofdstraat ten zuiden van de spoorbaan heringericht. Er zijn parkeerplaatsen in de middenberm gerealiseerd en de rijbanen zijn versmald. Voor de vele fietsers geven de hoge stoepanden een onveilig gevoel. Men voelt zich vaak door auto's opgejaagd en men kan dan niet uitwijken. Ook senioren vinden het niet prettig om hier te fietsen.

De maatregelen uit het Mobiliteitsplan en de herinrichting van het noordelijke deel van de Hoofdstraat en de aanpak van de knelpunten, genoemd in de verkeersenquête, moeten er toe bijdragen dat Gaanderen een veilig en goed bereikbaar dorp wordt.

Om dat te bewerkstelligen is Gaanderen bereid om samen met de gemeente Doetinchem een Masterplan Verkeer te maken voor Gaanderen. Samen kan er nagedacht worden over:

Hoe kunnen kinderen veilig naar school?

Waar liggen verkeersknelpunten?

De focus in Gaanderen moet liggen op fietsers en wandelaars.

Speerpunten / prioriteiten

- Opstellen van een Masterplan Verkeer
- Uiterlijk eind 2027*: verbetering van de veiligheid van de Rijksweg, de kruising Hoofdstraat-Vulcaanstraat-Rijksweg en de T-splitsing Slakweg-Rijksweg in samenspraak met de bewoners van Gaanderen en de Dorpsraad (*conform de afspraken, gemaakt in het Mobiliteitsplan)
- Veilige ontsluiting Augustinuspark
- Extra voetgangersoversteekplaats met zebra tussen de Langstraat en Terborg (Rijksweg)
- Realiseren van een langzaam-verkeerroute vanuit de Zuidwesthoek naar de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat
- Reconstructie van de oversteekplaats voor langzaam verkeer nabij de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat naar de Lange Huitinkstraat.
- Alle voetgangersoversteekplaatsen uitrusten met smart-Led-verlichting.

- Extra voetgangersoversteekplaats Hoofdstraat bij woonzorgcentrum Pelgrim voor ouderen.
- Verminderen parkeerproblemen in de woonwijken
- Effectieve snelheidsremmende maatregelen op de hoofwegen en het kruispunt, om onnodig doorgaand verkeer op de hoofdwegen te ontmoedigen en de veiligheid te vergroten voor langzaam verkeer
- Evaluatie van de herinrichting van de Hoofdstraat, met als prioriteit een veiliger inrichting voor het kwetsbare langzaam-verkeer
- De verkeerssituatie in het centrumgebied overzichtelijker maken

Visie

Verkeersveiligheid is een zeer belangrijk thema voor de Gaandernaren. Zij ervaren veel onveiligheid en zien meerdere knelpunten in de inrichting van de wegen. Inwoners van Gaanderen hebben behoefte aan vroegtijdige communicatie op het gebied van geplande wegwerkzaamheden. Voorzieningen in Gaanderen (o.a. de scholen) moeten veilig bereikbaar blijven, waarbij de focus ligt op fietsers en voetgangers boven auto's. Veilige verkeersroutes voor leerlingen, c.q. scholieren naar de (middelbare) scholen en voorzieningen hebben de hoogste prioriteit. Weggebruikers zullen zich meer en meer bewust moeten zijn dat men ook in het verkeer naar elkaar moet omkijken. Als automobilist ben je te gast binnen de bebouwde kom.

Energie en duurzaamheid

“Nederland moet in 2050 van het gas af zijn!” Met koken op gas en het verwarmen van huizen met aardgas wordt CO₂ uitgestoten. De Rijksoverheid wil dat Nederland in 2050 geen CO₂ meer uitstoot om klimaatverandering tegen te gaan. Hierover zijn afspraken gemaakt in de Energieagenda: in de toekomst kan alleen met duurzame installaties gekookt en gestookt worden. Hoe gaat Gaanderen met deze energietransitie om?

De gemeente Doetinchem heeft in 2022 de Transitievisie Warmte vastgesteld. Daarin staat dat voor Gaanderen een collectieve oplossing het voorkeursalternatief is. Gemeente Doetinchem is regisseur van de warmtetransitie en ziet toe op het algemeen belang. Zij streeft ernaar draagvlak in Gaanderen te creëren voor de ontwikkeling van een warmtenet. Zij wil onderzoeken hoe lokaal eigendom van het warmtenet gestimuleerd kan worden, mede ook om de deelname aan het warmtenet zo groot mogelijk te laten zijn.

Warmtenetwerk

Vanaf de zomer van 2024 is een kerngroep samengesteld, bestaande uit inwoners uit Gaanderen. De kerngroep wil kijken of een eigen warmtenetwerk in de bebouwde kom van Gaanderen haalbaar is. In het eerste half jaar van 2025 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd door het GWIB. De verwachting is dat dit onderzoek in de late herfst van 2025 is afgerond. In 2024 is een inloopavond georganiseerd over het warmtenetwerk. Het lijkt dat er “nog veel water door de Rijn moet”: er bleek weinig vertrouwen. Communicatie is en blijft belangrijk, maar als het uit te rollen warmtenetwerk niet goedkoper is dan de huidige situatie, zullen de inwoners van Gaanderen geen belangstelling hebben.

Duurzaamheid

Qua duurzaamheid kunnen in Gaanderen ook nog de nodige stappen worden gezet. Gaanderen heeft al een zwerfafvalbrigade. Ook is er al een groep inwoners die elkaar kleding uitleent. De klimaatburgemeester gaat spreekuur houden in het Gaanderhuus. Wel vinden de bewoners de milieustraat bij BuHa te duur geworden

Op de vraag "Ik mis in Gaanderen de volgende duurzaamheids-initiatieven", tijdens de inloopavond op 10 april kwamen onderstaande antwoorden voorbij:

- Een Ruilbeurs voor kleding
- Maak gebruik van de waterkracht van sluis de Pol in de Oude IJssel,
- Een collectieve dorpsbatterij voor zonnepanelenbezitters
- Meer bio diverse beplanting in de openbare ruimtes (scholen e.d)
- Via Agem meer bekendheid genereren voor subsidiemogelijkheden. (Energiearmoede o.a.)
- De inwoners van Gaanderen bewust maken van het verminderen van het energieverbruik. "Daar zijn namelijk slimme manieren voor."

Speerpunten / prioriteiten

- Betere bekendheid van het energieloket van de gemeente, het spreekuur van de klimaatburgemeester in het Gaanderhuus en de subsidie mogelijkheden rondom energie en duurzaamheid
- Meer bewustwording over energieverbruik, bijv door het aanbieden van warmtebeelden
- Onderzoek naar de mogelijkheden van buurtbatterijen (gecombineerd met de nieuw te bouwen transformatorhuisjes) en/of opslag van energie middels elektrische deelauto's
- De mogelijkheden van een reparatiecafé en een kledingbeurs onderzoeken
- Een maandelijks spreekuur in Gaanderen van het energieloket

Visie

Inwoners van Gaanderen lopen nog niet warm voor het warmtenetwerk. De overheid wordt beschouwd als een onbetrouwbare partner als het gaat om duurzaamheid. Als uit het haalbaarheidsonderzoek van GWIB blijkt dat het technisch, c.q. financieel niet haalbaar is voor de bebouwde kom van Gaanderen moet er gekeken worden naar alternatieven. Naast het onderzoek zal er meer communicatie moeten plaatsvinden naar de inwoners van Gaanderen. Attendeer de inwoners van Gaanderen op 'Grip op Energie+' en de mogelijkheden voor subsidie in geval van energie-armoede.

Wellicht is een Reparatiecafé een initiatief voor Gaanderen? Voor en door inwoners van Gaanderen. In Doetinchem werkt dit al. Wie wil de handschoen op pakken. De gemeente Doetinchem kan hierin faciliteren. Datzelfde geldt voor het opzetten van een kledingbeurs voor Gaanderen.

We missen een loket in Gaanderen, waar inwoners met vragen heen kunnen. Een voorbeeld zou kunnen zijn om één keer in de maand een Energieloket open te stellen voor de inwoners van Gaanderen.

Buurtbatterijen realiseren op plekken waar ook transformatoren staan. De gemeente Doetinchem kan hier een pro-actieve rol in nemen. Onderzoek de mogelijkheden voor de inzet van deel-auto's. Met als bijvangst energie-opslag.

Droomdenken

Naast de vier hoofdthema's was er voor de inwoners van Gaanderen tijdens de inloopavond op 10 april, gelegenheid om "out of the box" te denken. Hier konden gedachten, c.q. wensen, die niet binnen één van de vier hoofdthema's te vangen waren, geventileerd worden.

Dorpskarakter en dorp in het groen

Samengevat kan worden dat de inwoners grotendeels de sfeer binnen het dorp voor Gaanderen willen behouden. Gaanderen heeft een dorps karakter en is een dorp in het groen. Dat moet zo blijven. Gaanderen is een kindvriendelijk dorp, waar de jeugd nog buiten kan spelen. Daarop voortbordurend gaf men aan dat niet elke inbreidingslocatie volgebouwd moet worden. Kijk voor de toekomst naar uitbreidingslocaties. Wellicht zijn er mogelijkheden om op toekomstige mogelijke inbreidingslocaties een park(je) als op het voormalige Geszco-terrein te realiseren? Of misschien wel een kinderboerderij?

Ook nieuwe inwoners van Gaanderen geven aan dat de keuze voor Gaanderen mede bepaald is door het groene karakter van het dorp. Zij vinden het ook belangrijk dat kinderen veilig naar school en naar de sportclub kunnen fietsen.

Umkieken

In Gaanderen is men nog sociaal. De burenen kennen elkaar nog en zien naar elkaar om. "Kopje koffie doen?" Gewoon "Umkieken naor mekaar!!!"

"Umkieke naor mekaar" is een vorm van Naoberschap.

Waar komt Naoberschap vandaan?

Gaanderen heeft zich in de loop der eeuwen ontwikkeld tot een dorp. In het verleden stonden er groepjes boerderijen, 'Droebels' genaamd. Men was vroeger zeer op elkaar aangewezen. Denk aan het binnenhalen van de oogst, het gezamenlijk weiden van het vee, het gezamenlijke beheer van de dorpspomp, etc.

Met de buurt werd lief en leed gedeeld.

Oorspronkelijk had men acht burenen nodig voor het dragen van een kist naar de begrafenis. Later verwaterde het aantal van acht. "Buurt maken" is één van de tradities die in Gaanderen nog springlevend is. De bovengenoemde punten vallen onder Naoberschap: het onvoorwaardelijk naar elkaar omkijken en samenleven. Niet iedereen is bekend met dit begrip, waardoor normen en waarden tussen inwoners in Gaanderen onderling

kunnen verschillen. Hopelijk kan het Dorpsplan daarin ondersteuning bieden en bijdragen aan de saamhorigheid in het mooie dorp Gaanderen.

Buurtverenigingen

Een aantal jaren geleden telde Gaanderen heel veel buurtverenigingen. Maar helaas resteert er nog maar één: TOAG. TOAG, de buurtvereniging van de Kerkstraat vierde vorig jaar haar 40-jaar bestaan. Door het jaar heen had een buurtvereniging diverse activiteiten, men deed regelmatig mee aan sportieve toernooien voor buurten in Gaanderen. Ook werd er vaak een buurtbarbecue georganiseerd. Misschien zijn hier weer initiatieven voor?

Alle input tijdens de inloopavond, sluit naadloos aan op de Visie op wonen en zorg van de gemeente Doetinchem, die in januari 2025 is vastgesteld, waarin 3 punten centraal staan:

- Umkieken naor mekaar
- Een breed scala aan woningen voor alle levensfasen
- De eigen buurt als plek om te ontmoeten, bewegen en prettig te leven

En daarmee is de cirkel weer rond!

Hartelijk dank,

Dit Dorpsplan “Umkieken naor....” is tot stand gekomen onder auspiciën van de Dorpsraad Gaanderen. Odile Jansen en Iduna Obbema (De Leefbaarheidsalliantie) hebben ons ondersteund in de procesbegeleiding.

De kerngroep voor de realisatie van dit Dorpsplan bestaat uit: Femke Biermans, Marja Helmink, Ronald Leusink, Theo Sniijders, Coen Stevens en Nol Verhoeven. Tijdens de inloopavond op 10 april 2025 werd de kerngroep ondersteund door Eva Fontijn, Sandra Lavèn en de beleidsmedewerkers van de gemeente Doetinchem: Kimbre Beumer, Joris Nijenhuis, Klaartje Legtenberg, Shiri Bouchan en wijkregisseur Tamara Otten. De input van de beleidsmedewerkers droeg mede bij tot een geslaagde inloopavond.

De klankbordgroep bestaat uit: Robert Becht, Erik Lucas, Cindy Mus, Fleur van Helten en Sander de Vries, allen inwoner van Gaanderen.

De foto's in dit Dorpsplan zijn beschikbaar gesteld door Eva Fontijn, Jeroen de Jong, Bart Stevens en Iduna Obbema.

De Dorpsraad Gaanderen wil eenieder hartelijk danken voor hun inzet en inbreng om dit Dorpsplan “Umkieken naor mekaar” te realiseren.

WONEN

Op dit moment doet de gemeente Doetinchem onderzoek naar het antwoord op de vraag: "Wat wil een starter/senior kopen?" De woonwens blijkt vooral financieel afhankelijk.

De gemeente Doetinchem heeft de ambitie om te groeien naar 70.000 inwoners. Op dit moment is de planvoorraad voor Gaanderen ongeveer 265 woningen. De gemeente is voornemens om een deel van de dorpsranden te ontwikkelen met een omvang van 150 tot 300 woningen. De gemeente start in 2025 een studie op om te onderzoeken welke van de zoekzones kansrijk is.

In juli 2025 heeft de gemeente Doetinchem het beleid Wonen Landelijk Gebied vastgesteld. Daaruit blijkt dat wonen bijdraagt aan een vitaal landelijk gebied. Wonen is geen doel op zich, maar moet bijdragen aan de leefbaarheid en sociale samenhang. Behoud van cultuur, landschap en naoberschap staat daarbij centraal. De gemeente Doetinchem geeft prioriteit aan kleine, betaalbare woningen (max. 100 m² en 425 m³) en stimuleert woonvormen die ontmoetingen bevorderen, met een '1-erf'-gedachte.

• Er worden eisen gesteld aan de omgevingskwaliteit en uitstraling, en er wordt bij elk initiatief om een investering in het landschap gevraagd.

Mogelijke woonvormen in het buitengebied van Gaanderen:

- Splitsen van bestaande woningen in meerdere kleine woningen
- Bouw van een kleine nieuwe woning op een bestaand erf (min. 1.500 m²)
- Ombouwen van bestaande bijgebouwen tot zelfstandige kleine woningen
- Tweede kleine agrarische bedrijfswoning ter ondersteuning van het bedrijf

Onderzoek van Companen niet langer leidend...

Ondanks het gegeven dat er momenteel nog nagenoeg niets van de doelstellingen uit het woononderzoek in Gaanderen is gerealiseerd, ziet de gemeente Doetinchem het betreffende woononderzoek niet meer als leidend. Het woonbeleid wordt nu getoetst aan de Woonvisie 2023-2036, die in 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. In de Woonvisie is vastgesteld dat er tot en met 2030 minimaal 2.470 woningen worden bijgebouwd in de gemeente Doetinchem.

De verdeling is als volgt:

- 28% sociale huur tot € 900,07, eventueel te vervangen door goedkope koopwoningen tot € 260.000,-
- 8% middenhuur tot € 1.184,82, eventueel te vervangen door betaalbare koopwoningen (categorie 1) tot € 295.000,-
- 14% betaalbare koopwoningen (categorie 1) tot € 295.000,-, eventueel te vervangen door middenhuurwoningen (tot € 1.184,82).
- 17% betaalbare koopwoningen (categorie 2) tot € 370.000,-, eventueel te vervangen door middenhuurwoningen (tot € 1.184,82).
- 33% dure koopwoningen (boven € 370.000,-) of dure huur (boven € 1.184,82).

- Transformatie van (voormalige) agrarische erven tot woonerven (max. 6–12 wooneenheden)
- Nieuwe woonerven aan de dorpsrand, met een mix van betaalbare en duurdere woningen
- Wonen in combinatie met natuur- of landschapontwikkeling (in enkele gevallen).
- Wel stelt de gemeente Doetinchem, afhankelijk van de woonvorm en de locatie, zowel algemene als specifieke randvoorwaarden en kwaliteitscriteria.
- De belangrijkste voorwaarden zijn:
- Nieuwe woningen mogen agrarisch ondernemen niet belemmeren
- Cultureel of historisch waardevolle gebouwen blijven behouden
- Architectuur, materiaalgebruik, positionering en ligging sluiten aan bij het landschap en de erfstructuur
- Nieuwe gebouwen vormen één ensemble met gedeelde voorzieningen (oprit, parkeerplaats)
- Het erf/ ensemble vormt één groen omzoomd geheel, waarbij binnen het erf erfscheidingen beperkt worden om versnippering te voorkomen
- Iedere ontwikkeling voorziet zelf in de parkeerbehoefte op eigen of gedeeld terrein, conform het parkeerbeleid.

De gemeente Doetinchem vraagt een investering in het landschap. Initiatieven moeten bijdragen aan het landschap. Dit kan door aanplant van o.a. bomen, biobased bouwen of hergebruik van karakteristieke gebouwen. Voor elke nieuwe of getransformeerde woning is een investering vereist. Voorlopig geldt een maximum van twee nieuwe woonerven aan de dorpsrand van Gaanderen.

Voor sommige initiatieven geldt een korte en voor andere een uitgebreide vergunningprocedure, afhankelijk van de impact op de omgeving. Initiatiefnemers worden ondersteund en begeleid. In bijzondere situaties is maatwerk mogelijk, bijvoorbeeld wanneer woonpercelen kleiner dan 1.500 m² toch passend kunnen worden gemaakt. Ook kan in sommige gevallen bijvoorbeeld een combinatie van twee woonvormen – splitsen van een kleine woning en het omvormen van een bijgebouw – worden toegestaan, zolang dit bijdraagt aan de beoogde doelen: een leefbaar en vitaal landelijk gebied én het versterken van de sociale samenhang in het buitengebied van Gaanderen.

Dit beleid Wonen Landelijk Gebied draagt dus bij aan de verbetering van de leefbaarheid in Gaanderen en biedt oplossingen voor het tekort aan woningen. Ook dit is een vorm van “Umkieken naar mekaar”.

Voorkom doorverkoop starterswoningen

Hou Starterswoningen beschikbaar voor starters, door te voorkomen dat de woning binnen korte termijn met winst wordt doorverkocht. Hier zijn verschillende mogelijkheden voor waar echter wel de medewerking van een derde partij nodig is. We verwachten dat de gemeente Doetinchem hier vorm aan geeft door bijvoorbeeld een koop-garant regeling af te spreken met wooncorporaties die betrokken zijn bij de nieuwbouw in Gaanderen.

Er moet een bij Gaanderen passende verdeling zijn tussen huurders en eigenaren.

In het Dorpsplan van 2011 werd nog prioriteit gegeven aan inbreiding, opvulling van de lege plekken (om verloedering tegen te gaan) en vervanging van verpauperde gebouwen in het centrum boven uitbreiding met nieuwe woongebieden. Maar er moet voor gewaakt worden dat niet elke vrije vierkante meter bebouwd moet worden. Het klakkeloos vol bouwen gaat ten koste van het dorpse karakter van Gaanderen. Er moet ruimte zijn voor openbaar groen en speelvoorzieningen.

SCHOLEN

De directrice van Gaanderwijs, mevr. W. Tijsterman, verwoordt de toekomst van de school als volgt:

“Op Gaanderwijs willen we kinderen op laten groeien tot zelfstandige en betrokken burgers met een brede blik op de wereld. Er is vanuit Gaanderwijs een verbinding met het dorp door bijv.:

- Meer connectie met de ouderen in bijv. Woonzorgcentrum De Pelgrim
- Betrokkenheid bij veiligheid en welbevinden van de dorpsgenoten (denk aan een NLDoet-dag of meedenken vanuit de leerlingraad over items die zich buiten de grenzen van ons schoolgebouw bevinden, zoals verkeerssituaties en speelmogelijkheden).
- We richten ons op lokale ondernemers als dat nodig is (denk aan materialen, verbouwingen, schoolactiviteiten)
- We houden ons bezig met het bestrijden van kansenongelijkheid en organiseren evenementen waarbij we voor het dorp goede dingen kunnen doen (vanuit onze visie op burgerschap).
- We werken waar mogelijk samen met Kindcentrum Wis en Wierig, vanuit de "goede buur"-gedachte. Het belang van twee basisscholen in dorp onderstrepen we: ouders hebben wat te kiezen als het gaat om de schoolkeuze voor hun kind.”

“Op Wis en Wierig mag je zijn wie je bent, door dromen, denken, durven en doen! We gaan voor actieve, betrokken burgers die verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de maatschappij. Kindcentrum Wis en Wierig is een begrip in het dorp, omdat er sprake is van een goede verbinding met het dorp.”, aldus Marjorie Munsterman, voormalig directrice van de school.
“De samenwerking met Gaanderwijs wordt optimaal benut. Op sommige vlakken versterken we elkaar en op andere vlakken behouden we beide onze eigen identiteit. Verder onderstrepen we de punten die Wendy Tijsterman heeft aangedragen over de verbinding met het dorp.”

Kortom, ook vanuit het basisonderwijs wordt er omgekeken naar de diverse groepen uit de Gaanderense gemeenschap. Met andere woorden: “Umkieken naar mekaar”

DE POL

Dat het gebied rondom de Pol een centrale rol in Gaanderen heeft blijkt ook uit de Gebiedsvisie Gaanderen met buitengebied (2020): “ De Pol wordt een plek voor sport, bewegen en jongeren. Centraal staat een ontmoetingsplein bij de Pol, die sfeer brengt en een mogelijkheid geeft voor een terras en/of buitenactiviteiten. De Pol is erg geschikt om er naast sport ook andere activiteiten onder te brengen (binnen en buiten). Door de beide scholen letterlijk met dit gebied te verbinden, ontstaat 1 duidelijk cluster. Door dit gebied te ontsluiten met fietsroutes, wordt het onderdeel van de fietsroutes, de recreant ziet hier dan letterlijk het sociale leven van Gaanderen voor zich.”

Deze functies van De Pol sluiten naadloos aan bij twee belangrijke speerpunten uit dezelfde gebiedsvisie:

- Een inclusieve samenleving: het meedoen door alle groepen inwoners in de samenleving, zowel wat betreft volkshuisvesting, het sociaal domein, toegankelijkheid, sport, groen, mobiliteit als cultuurhistorie en cultuur.
- Beleving: Hierbij gaat het om het kunnen genieten van het landschap, de (recreatieve) toegankelijkheid en recreatie.

Groen als Voorziening – Nut en Noodzaak voor de Leefbaarheid in Gaanderen

De natuurlijke omgeving van Gaanderen vormt een essentieel onderdeel van de identiteit, leefbaarheid en beleving van Gaanderen. Groen is in Gaanderen niet alleen decoratief, maar vervult een duidelijke voorzieningsfunctie – vergelijkbaar met onderwijs, zorg en infrastructuur. Derhalve besteden we in dit Dorpsplan ook expliciet aandacht aan het behoud, de kwaliteit én de kwantiteit van het (openbaar) groen binnen en rondom het dorp Gaanderen.

Groen als drager van leefbaarheid

Groen draagt aantoonbaar in algemene zin bij aan:

- Gezondheid en welzijn: contact met natuur vermindert stress en bevordert beweging, ontmoeting en mentale gezondheid.
- Sociale cohesie: gezamenlijke groene initiatieven – zoals de zwerfafvalbrigade, vrijwilligers bij het onderhoud van wandelpaden – zorgen voor eigenaarschap en verbinding tussen bewoners.
- Klimaatbestendigheid: bomen, struiken en (kruidenrijk) gras zorgen voor verkoeling, wateropvang en luchtzuivering, wat noodzakelijk is bij een veranderend klimaat.

Ruimtelijke kwaliteit en dorpskarakter

Bewoners van Gaanderen hechten sterk aan het groene en dorpse karakter van hun woonomgeving, met waardevolle groene terreinen op openbaar en particulier eigendom, met de nabijheid van natuur en landschap. Elementen als de rivierduinen, stuifduinen, het Akkermansbeekpark en 't Maatje zijn daarbij onvervangbare landschappelijke en ecologische kwaliteiten die bijdragen aan onze identiteit en trots. Inbreiding en verstedelijking moeten zorgvuldig worden afgewogen met dit dorpse karakter.

Kwantiteit en behoud van groen

De druk op groen neemt toe, zowel binnen de woonwijken als aan de randen van het dorp. Het is daarom noodzakelijk:

- bestaand groen (openbaar en particulier) te behouden en niet ongemotiveerd op te offeren aan bebouwing of verharding;
- nieuwe ontwikkelingen te verplichten tot compensatie of vergroening;
- rest- en snippergroen actief te benutten voor ecologische versterking ten behoeve van behoud van biodiversiteit.

Kwaliteit van inrichting en onderhoud

Bewoners ervaren het onderhoud van groen en openbare ruimte als medebepalend voor de leefbaarheid. Niet alleen het soort groen, maar vooral de manier waarop het wordt

De basis op orde.....

Het groenbehoud en – beheer is belangrijk voor Gaanderen. In de zomermaanden krijg je al hittestress op het parkeerterrein van 't Ganderije. He enige groen daar is een klein meidoornhaagje. Zijn meer bomen of plantenbakken een optie? Het “groen” zal aantrekkelijker en uitnodigender moeten zijn. Dan verblijven de inwoners ook langer rond 't Ganderije.

In Gaanderen worden hagen amper gesnoeid. In combinatie met scheef liggende trottoirtegels beperkt dit de bewegingsvrijheid van minder-validen en ouderen.

De Rijksweg telt veel bomen. Toch kan de Rijksweg wel een groene facelift gebruiken om het aanzien wat aantrekkelijker te maken.

onderhouden, toegankelijk en aantrekkelijk wordt gemaakt is van belang. Denk naast 'netjes en strak' ook aan natuurvolgend, biodivers en robuust groen. Groen is onderdeel van wandelbare, veilige en aantrekkelijke routes langs waardevolle groengebieden, waarbij een divers beeld van binnen en buiten de bebouwde kom ervaren wordt. Daarbij vormt groen een voorziening voor spelen, ontmoeten, en honden uitlaat mogelijkheden.

Bewonersbetrokkenheid en eigenaarschap

Gaanderen kent al voorbeelden van succesvolle betrokkenheid van inwoners bij beheer en onderhoud. Dit Dorpsplan biedt kansen om deze betrokkenheid verder te stimuleren en te belonen. Het bewustzijn over unieke natuurwaarden zoals de rivierduinen te vergroten via educatie en wandelroutes.

VERKEER

Al in de structuurvisie Gaanderen 1997 was voorzien om de Rijksweg her in te richten en het oneigenlijk doorgaand verkeer te beperken. In 2009, 16 jaar geleden, heeft een herinrichting plaats gevonden. Dit betrof het centrumgebied met kruispunt Hoofdstraat, de kruising Kerkstraat, de oversteek bij de toenmalige Augustinusschool en de T-splitsing met de Slakweg. Het doel was het geheel veiliger te maken met behoud van een dorps karakter. De gemeente Doetinchem trachtte dit te bewerkstelligen door onder meer de verkeerslichten te verwijderen en de weg anders in te richten met een smalle middenberm en middengeleiders met oversteekplaatsen. Eén van de beoogde doelen om het oneigenlijk doorgaande verkeer te beperken is met de genoemde maatregelen onvoldoende gerealiseerd. Veel inwoners van Gaanderen willen dolgraag de "stoplichten" weer terug. Een reactie van de wens op herplaatsing van de "stoplichten" door een verkeerskundige luidde: "Het doel is immers het verbeteren van de verkeersveiligheid, het doel is niet het aanleggen van verkeerslichten. Hoe het vaak gaat is dat bij een nadere uitwerking meerdere mogelijke oplossingen verkend worden, waarbij voor- en nadelen worden afgewogen en er uiteindelijk een voorkeursoplossing wordt gekozen."

In februari 2024 is het Mobiliteitsplan Doetinchem 2036 gereed gekomen. Het Mobiliteitsplan is opgesteld door Royal HaskoningDHV in opdracht van de gemeente Doetinchem. De Dorpsraad Gaanderen maakte deel uit van de klankbordgroep voor dit plan.

In dit Mobiliteitsplan zijn vier hoofdambities weergegeven. Twee zijn van belang voor Gaanderen. Dat zijn ambitie 2: Het verbeteren leefbaarheid wijken & kernen. Hierbij wordt uitgegaan van het zoveel mogelijk afwaarderen van wegen naar 30 km/h. Ook richt de Gemeente Doetinchem zich op het aanpakken van bestaande knelpunten en risicolocaties.

En ambitie 4: Het optimaal sturen van verkeer. Naast het afwaarderen van wegen, wijst de Gemeente Doetinchem een aantal wegen aan waar men de doorstroomfunctie voor gemotoriseerd verkeer willen verbeteren. Hiermee faciliteren we dit verkeer daar waar we het willen hebben.

Het Mobiliteitsplan presenteert een aantal maatregelen, waaronder: De Rijksweg

binnen de bebouwde kom van Gaanderen wordt van GOW50 afgewaardeerd naar en vormgegeven als GOW30. Met aandacht kruising met de Slakweg en de kruising met de Hoofdstraat.

We wijzigen op een aantal wegen de categorie van GOW50 (GOW= Gebieds Ontsluitings Weg) naar ETW30 (ETW = Erf Toegangs Weg) en passen de weginrichting hierop aan. Hierdoor verwachten we minder (doorgaand) verkeer op deze wegen, wat de verkeersveiligheid en leefbaarheid tegemoetkomt. Er kan bovendien meer ruimte ontstaan voor fietsers en voetgangers. Het gaat om de woonstraten: Hoofdstraat, tussen spoorwegovergang en Kerkstraat, de Steverinkstraat, tussen Kerkstraat en de komgrens en de Pierikstraat, tussen Steverinkstraat en de komgrens. Daarnaast wordt buiten de bebouwde kom, de Rijksweg tussen de komgrens en N317 de wegcategorie GOW80 gewijzigd naar ETW60. Hierdoor verwacht men minder (doorgaand) verkeer op deze weg, wat de verkeersveiligheid en leefbaarheid tegemoetkomt. Dit doet men door de snelheid te verlagen van 80 km/h naar 60 km/u. De geplande maatregelen met betrekking tot de Rijksweg en de daarbij behorende kruispunten hebben in het Mobiliteitsplan prioriteit 1 gekregen. Dat houdt in dat de maatregelen uiterlijk 2027 uitgevoerd moeten zijn door de gemeente Doetinchem.

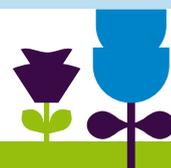
Deelnemen aan het verkeer is ook: Umkieke naor mekaar!

Wanneer, na de herinrichting van het noordelijk deel van de Hoofdstraat, de maximumsnelheid in de bebouwde kom wordt afgewaardeerd naar 30 km, is de auto eigenlijk te gast binnen de bebouwde kom.

Wat betekent "auto te gast" in een 30 km zone?

- Maximumsnelheid: De maximumsnelheid is 30 km/u.
- Voorrang: De normale voorrangsregels gelden, tenzij anders aangegeven. Dit betekent dat bij een gelijkwaardig kruispunt bestuurders van rechts voorrang hebben.
- Aanpassen aan andere weggebruikers: Automobilisten moeten hun rijgedrag aanpassen aan de aanwezigheid van andere weggebruikers, zoals fietsers en voetgangers.
- Doorgaand verkeer: 30 km zones zijn bedoeld om doorgaand verkeer te ontmoedigen en een verblijfsgebied te creëren voor wonen, werken en winkelen.
- Inhalen: Het inhalen van fietsers door auto's mag alleen als het veilig kan. Dus umkieke naor mekaar.

Het is inderdaad een vaak gehoorde klacht dat bewoners van een wijk of straat zelf te hard rijden. Dit kan leiden tot onveilige situaties en overlast voor andere bewoners. Willen we Gaanderen veiliger maken, dan zal ook het gedrag van ons zelf moeten worden aangepast. En....pak wat vaker de fiets.

De verkeersproblematiek in Gaanderen blijft de aandacht houden van de Dorpsraad. Zo is er in 2024 een vangrail gerealiseerd bij het bruggetje over de Bielheimerbeek aan de Rijksweg. Ook heeft de Dorpsraad Gaanderen in de zomer van 2024 een verkeersenquête gehouden onder de ouders van de leerlingen van beide basisscholen. Dit om onveilige verkeerssituaties op de schoolroutes vast te stellen. Denk aan de onveilige oversteeklocatie bij de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat en aan de parkeerperikelen rond de sporthal rond het begin en einde van de schooldag. De resultaten zijn gedeeld met de gemeente Doetinchem.

ENERGIETRANSITIE

In 2050 iedereen van het gas af! Dat klinkt nog ver weg. Maar het zou best wel eerder kunnen zijn. Een gemeente kan in de toekomst een wijk of buurt eerder van het gas af halen. Een nieuwe wet, de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw), geeft gemeenten de bevoegdheid om woningen van het gas af te sluiten. Dit is om te voorkomen dat het gasnetwerk in stand gehouden moet worden voor slechts enkele bewoners.

Hoe kijken de inwoners van Gaanderen tegen een warmtenetwerk aan? Tijdens de inloopavond blijkt dat er hier "nog veel water door de Rijn moet". Met name op het vlak van communicatie zal men aan de bak moeten. En een "onbetrouwbare overheid" helpt ook niet. "Wie zegt dat de energietarieven straks los gekoppeld worden van de gasprijzen?" "Je gelooft toch niet dat Nederland in 2050 gasloos is?" "Ik wacht wel op de witte waterstof uit de Vogezen", zijn enkele opmerkingen van bezoekers aan de inloopavond.

Wat in ieder geval zal helpen is meer bekendheid van het energieloket. Hier zal de gemeente Doetinchem stappen moeten maken. Wellicht is dit te koppelen aan het spreekuur van de klimaatburgemeester in het Gaanderhuus. Wijs de inwoners van Gaanderen de weg op het gebied van subsidiemogelijkheden voor het verduurzamen van de woning. Komen ze in aanmerking voor een bijdrage uit het 'Grip op Energie+', waarin de gemeente Doetinchem de energie-armoede wil aanpakken. Ook de inwoners van Gaanderen bewust maken kan helpen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van warmtebeelden van de woning. Dan worden de inwoners zich bewust van de noodzaak van isoleren.

Vakantie werd duurder

Een inwoner van Gaanderen ging dit voorjaar enkele weken op vakantie. Bij terugkomst in ons dorp bleek dat ook hier de zon uitbundig had geschinen. Zijn zonnepanelen hadden behoorlijk wat opgebracht. Dus er moest een terugleververgoeding worden betaald. Daardoor werd zijn vakantie een stuk duurder. Wellicht had deze kostenpost voorkomen kunnen worden door gebruik te maken van een buurtbatterij.....

Op dit moment worden in Gaanderen, met het oog op het verbeteren van de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk, extra transformatoren geplaatst. "Vraag de planning en locaties op bij Liander en plaats er een "batterijhuisje" bij", is een opmerking vanuit de inwoners van Gaanderen. Echter nader onderzoek leert ons dat het wat complexer ligt. Er is een snellere, goedkopere en doeltreffende manier om de terugleverkosten van zonnepanelen te voorkomen. Namelijk een slimme sturing op de panelen. Hoe dit precies te implementeren is afhankelijk van de omvormer van de panelen maar hier zijn vast oplossingen voor. Daarnaast kan er natuurlijk ook gekeken worden naar een thuisbatterij. Het nadeel van een buurtbatterij is dat je hier een investeerder voor moet vinden. Wellicht wil de gemeente Doetinchem hier wel een voortrekkersrol in nemen. Ook een netbeheerder zou batterijen kunnen plaatsen. Echter is dit juridisch lastig, en als het al zou mogen zouden deze batterijen eerst op plekken worden geplaatst om netcongestie te verminderen.

Een alternatief zou energie-opslag via deelauto's kunnen zijn. In Utrecht is men daar mee gestart. Elektrische deelauto's kunnen worden ingezet als een vorm van energieopslag, waarbij de accu's van de auto's gebruikt worden om duurzame energie op te slaan en indien nodig terug te leveren aan het elektriciteitsnet. Dit project, waarbij deelauto's als "rijdende buurtbatterijen" functioneren, wordt momenteel in Utrecht uitgerold en is bedoeld om netcongestie aan te pakken. De elektrische deelauto's zijn uitgerust met bidirectionele laadtechnologie, waardoor ze zowel stroom kunnen opnemen als terugleveren aan het net. Echter het hoofd- verdienmodel is in Utrecht het verhuren van de deelauto's. Het opslaan en terugleveren van energie via de voertuigen is een bijvangst. Om dit in Gaanderen te laten werken zou er eerst een uitgebreid netwerk van deelauto's moeten zijn. Misschien zou straks bij de realisatie van het Augustinuspark en/of Richtersbos wel een aantal deelauto's ingezet kunnen worden. Het mes snijdt dan aan twee kanten. Gaanderen wordt milieuvriendelijker door minder auto's en je kunt als wijk profiteren van de energie-opslagmogelijkheden.

Maar ook voor de bedrijven in Gaanderen zijn er mogelijkheden om te verduurzamen. Dat hoeft men niet alleen te doen. Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek kan de helpende hand bieden.

Veel ondernemers geven onnodig veel geld uit aan energie? Uit onderzoek blijkt dat bedrijven gemiddeld 10% te veel betalen. Laten de bedrijven ongemerkt winst liggen? Slim besparen op energie kan juist helpen bij netcongestie en een hoge pieklast, en draagt bij aan een beter milieu.

VISIE WONEN EN ZORG

De input tijdens de inloopavond sluit naadloos aan op de Visie op wonen en zorg van de gemeente Doetinchem, die in januari 2025 is vastgesteld.

Het doel van deze visie is te komen tot een woongemeente waarin inwoners kunnen wonen met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding als dat nodig is.

Iedereen wil prettig wonen en leven, ongeacht een eventuele beperking of ziekte. Verschillende aandachtsgroepen hebben verschillende soorten ondersteuning en woonoplossingen nodig. De visie is opgebouwd vanuit drie perspectieven: vanuit de inwoner, de woning en de leefomgeving en bevat de volgende elementen:

1. Umkieken naar mekaar:

- Welzijn en samenleven staan centraal
- Contact en inclusieve ontmoeting als verbindend element in de samenleving
- Inwoners ervaren een logisch geheel van formele en informele hulp

2. Een breed scala aan woningen voor alle levensfasen:

- De bestaande woningvoorraad: levensloopbestendig en meer flexibiliteit
- Wooncarrière in de eigen wijk: vergroten diversiteit in de woningvoorraad
- De juiste woning op de juiste plek: slim positioneren en verdelen

3. De eigen buurt als plek om te ontmoeten, bewegen en prettig te leven:

- Aantrekkelijke en gezonde leefomgeving
- Dagelijkse (ABC-) voorzieningen nabij (ABC= Arts/zorg, Boodschappen, Contact)
- Creatief omgaan met schaarse ruimte en samenwerking over grenzen van organisaties heen

Met de juiste keuzes zijn deze 3 elementen goed toe te passen in de toekomstige ontwikkeling van Gaanderen.

En.....

In de aanloop van de realisering van dit Dorpsplan, zijn ook de leerlingen van de groepen 7/8 van beide basisscholen betrokken. Ze hebben tekeningen gemaakt, waarin hun visie over de toekomst van Gaanderen tot uiting kwam. Maar ook verbaal gaven ze de nodige input:

- Iets meer dan de helft van de kinderen wil later in Gaanderen blijven wonen
- Kinderen willen graag meer mogelijkheden om te recreëren, denk aan winkels, horeca en andere faciliteiten.
- Kinderen vinden het belangrijk dat bestaande faciliteiten, zoals tienerdisco en verenigingen blijven bestaan.

De kinderen hopen althans dat VVG'25 over tien jaar betaald voetbal speelt. Want Gaanderen heeft dan een eigen voetbalstadion. Ook verwachten de kinderen dat de fast-fashionwinkels ook in ons dorp hun intrede doen. Ze denken dan aan een winkel van Zara en Primark. Een nagelstudio zien ze ook al voor zich, evenals een dierenarts en een legostore. Volgens de kinderen zal Gaanderen over tien jaar ook over een eigen voedselbank beschikken. Maar ook een Gaanderense McDonalds zien ze wel zitten. Kortom zijn het vooral toekomstdromen?

Op 10 april 2025 vond in de sporthal de Pol de inloopavond plaats. Vele inwoners van Gaanderen wisten die avond de weg naar de sporthal te vinden.

Na het openingswoord door wethouder R. Hummelink bezochten de aanwezige inwoners één of meerdere thematafels. Per thematafel geven we u de input

Thematafel: Voorzieningen en Leefbaarheid

Aan de hand van een aantal stellingen werd de mening van de bezoekers gepolst over de voorzieningen en leefbaarheid.

Gaanderen heeft voldoende OV-mogelijkheden?

94% van de respondenten is het hiermee eens.

6% vindt dat het niet voor ieders portemonnee is.

Gaanderen heeft een divers genoeg winkelaanbod?

52% is het hiermee eens.

Bijna de helft vindt dat het diverser kan, meer speciaalzaken of meer winkels voor jongeren.

Gaanderen heeft voldoende horeca-mogelijkheden?

86% is het hier niet mee eens.

Velen willen een extra horeca-mogelijkheid rond 't Ganderije. Ook denkt iemand aan een horeca-mogelijkheid in de Martinuskerk.

Er zijn voldoende plaatsen/ruimte voor voorzieningen?

68% is het hier mee eens.

Ideeën: Parkeerplek voor busjes van ZZP'ers, iets voor jongeren,

Gaanderen heeft een rijk sport- en verenigingsleven?

89% kan zich hierin vinden.

Het aanbod was vroeger beter. En is er ruimte voor hockey en of golf?

De kwaliteit en capaciteit van de Gaanderense basisscholen is goed?

78% is het hier mee eens.

Anderen kunnen het niet beoordelen omdat men bijv. geen schoolgaande kinderen heeft.

Er zijn voldoende huisartsen, tandartsen en andere gezondheidszorg aanwezig in Gaanderen?

61% is het hiermee eens.

Anderen denken dat meer woningen, meer krapte kan betekenen, of er zijn nu al wachttijden

Maar....

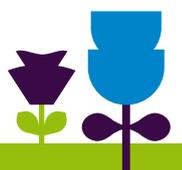
Straks Slingeland dichtbij Gaanderen (met huisartsenpost)

We hebben 2 huisartspraktijken, Fysiotherapie en een tandartspraktijk

In Gaanderen is een bloedprikpost

Terborg heeft ook een huisartsenpraktijk en consultatiebureau.

Welk cijfer geef je Gaanderen op het gebied van leefbaarheid en voorzieningen? Men geeft een 7,4 als rapportcijfer. Een ruime voldoende.

Thematafel: Energie en Duurzaamheid

Hier werden aan de bezoekers een aantal vragen gesteld. En men kon ook hun eigen visie geven.

Vraag 1: Onder welke voorwaarden wilt u meedoen aan het collectieve warmtenetwerk?

- Goedkoper dan nu
- Je moet warmte/graden wel helemaal zelfstandig kunnen regelen
- Kan dit alleen in de dorpskern of ook in het buitengebied?
- Kennis over de mogelijkheden
Energiecoaches
- Contractueel gunstig, niet gebonden zijn aan ongunstige voorwaarden
- Voorkomen monopolie praktijken van aanbieder
- Een betrouwbare overheid. (de wispelturigheid rond elektrische auto's, zonnepanelen, hybride warmtepompen draagt niet bij in het vertrouwen)

Vraag 2: Wat heeft u nodig om van het gas af te gaan?

- Subsidie
- Niets, ben al 8 jaar gasloos en het bevalt goed
- 3 dubbel glas
- Advies
- Dacht je dat Nederland in 2050 aardgasvrij zal zijn? Dat zal niet haalbaar blijken.
- Exploratie van de immense voorraad witte waterstof in de Vogezen

Vraag 3: Wat vindt u van windenergie in kleine vorm?

- Twijfel ivm overlast
- Wat is het rendement?
- Positief: windenergie wordt ook in winter geleverd in tegenstelling tot zonne energie
- Heel positief
- Positief, ik zou wel graag een kleine windmolen in de tuin willen
- Goed, maar niet te dicht bij woonhuizen
- Is al overbelasting van het energienetwerk
- Veel overlast

Vraag 4: Ik mis in Gaanderen de volgende duurzaamheids initiatieven:

- Ruilbeurs kleding
- Maak gebruik van de waterkracht van sluis de Pol in de IJssel
- Collectieve dorpsbatterij voor zonnepanelen bezitters
- Meer bio diverse beplanting in de openbare ruimtes (scholen e.d.)
- Algemeen meer bekendheid genereren voor subsidiemogelijkheden.
- Veel afvaldumping

- Met warmtebeeld-camera's langs huizen gaan en de bewoners attenderen op isolatiemogelijkheden
- Milieustraat is duur geworden
- Houd de mooie natuur rondom Gaanderen in stand
- Hoe borg je het onderhoud van de wandelpaden rondom Gaanderen?

Stelling 1:

Het is beter om gebouwen met een slechte isolatie en bouwtechnische waarden te slopen en te vervangen door nieuwbouw waarin makkelijk de nieuwste materialen e.d. verwerkt kunnen worden

1. Nee: isoleren op duurzame manier, biobasedproducten
2. Nee. Gewoon isoleren, stap voor stap
3. Pas op met beeldbepalende gebouwen: monumentale panden, dorpsgezicht

Stelling 2:

Het is beter om duurzame praktijken te verplichten dan om in te zetten op bewustwording.

1. Financiële prikkels nodig
2. Hoelang kun je mensen stimuleren om over de lange termijn te denken?

Ter aanvulling:

Qua energietransitie moet er nog veel water door de Rijn. Met name op het vlak van communicatie zal men aan de bak moeten. En een "onbetrouwbare overheid" helpt ook niet. Wie zegt dat de energietarieven straks los gekoppeld worden van de gasprijzen?

Thematafel Wonen en Werken

Op basis van landkaarten van Gaanderen konden de bezoekers met zgn. "post-it" velletjes hun input leveren.

Kaart met op dat moment bekende bouwlocaties:

- Zorg Wanneer komen de huizen??? 4 bouwplannen Postkantoor duurt al 20 jaar
- Zorg Tempo, duurt te lang alle bouwplannen
- Zorg Geen hoog bouw, ivm privacy, Geweldig plan kindvriendelijke buurt
- Zorg Richtersbos: Ontsluiten van de wijk die hier mogelijk gebouwd wordt
- Zorg Richtersbos: Afvoer van water indien hier een wijk komt
- Tip Augustinuspark: plaquette augustinus school plaatsen in het plan meenemen
- Tip Augustinuspark: Mozaiek school terugplaatsen
- Tip Augustinuspark: Suggestie straatplan augustinusschool: Schoolplein
- Tip Lokaal opvangen regenwater in alle nieuwbouwplannen

“Lege” landkaart van Gaanderen:

- Ontwikkel aan de akkerstraat een huisartsenpraktijk etc. i.p.v. woningen
- Steun nieuwe ontwikkelingen rond de st. martinus kerk
- Levensloopbestendige woningen mag grondgebonden hoeft niet perse met 2 slaapkamers
- Zorg voor groen plekken
- Betaalbare levensloop bestendige woningen, 2 a 3 etages hoog (2 slaapkamers) 10 punten
- Bereid één keer goed uit Inbereiden levert op termijn problemen op: Gebruiksdruk, hittestress, veiligheid
- Onderhoud van openbaar groen (bijvoorbeeld voetpad van Rijksweg naar Leuverinkstraat) is slecht
- Betaalbare woningen voor jongeren
- Bouwen Toekomst weiland Boer H. en aansluiten op de rijksweg
- Bouwen weiland hoek kerkstraat / bos
- Steun ontwikkelingen in het buitengebied
- Huidige +/- 3 bouwplannen zijn prima: Augustinus, Kerkstraat/spoor, Beekstraat.
- Denk groter. Ruimte Beltstraat/Mosterdweg
- Kies voor reelee woningbouw projecten. Bouw niet alles vol
- Behoud waardevolle bestemmingen/functies groen: Biodiversiteit, ecosysteem, Waterberging, hitte voorkoming
- Verkeerssituatie wordt gevaarlijk (fietsers naar Terborg)
- Ik denk meer appartementen, kleine woningen voor ouderen en jongeren. Dan komt ook de doorstroom op gang.
- Kleine huizen zoals in Wehl
- Veel meer voorrang voor geboren Gaandernaren bij toekennen van (huur)huizen
- Bouw 4de vleugel aan de Pelgrim boven parkeerterrein op palen 3 woonlagen 3 x 10 woningen

Vraag: Doetinchem wil groeien naar 70.000 inwoners in 2036, wat wil Gaanderen?

- Gaanderen moet dorpskarakter behouden
- Van wie moet dat?
- Gaanderen wordt zo een buitenwijk van Doetinchem

Input bij het thema Werken:

- Werk samen met ROC's
- Ondernemers actief aantrekken en hulp bij vinden van locatie
- Meer Horeca in het Centrum
- Samenwerken met Terborg
- Vitaal industrieterrein
- Zorg voor verhuurruimte kleine startende ondernemers
- Meer proberen de kleine en zorg ondernemingen plek te gunnen in de ruimtes die beschikbaar zijn, bijv rond voormalige boerderijen en Agterhof

Thematafel: Mobiliteit en Verkeersveiligheid

Bij deze thematafel konden de bezoekers aangeven welke verkeersknelpunten zij in Gaanderen ervaren. Dit kon men aangeven aan de hand van post-it memo's

Knelpunten Verkeersveiligheid:

Algemene opmerkingen mbt verkeersveiligheid

- Voorkom nieuwe knelpunten. E.e.a. in relatie tot mogelijk nieuwe woningen. Kies de juiste locatie
- Geen drempels
- Snelheidsmetingen met draden op de weg
- Nieuwe Led verlichting is verblindend
- Gedrag is belangrijke factor
- Zebrapaden voorzien van verlichting
- Plaats extra borden die verwijzen naar fietspaden. Te veel fietsers op de stoep vanaf de plus en zorghuizen.
- Handhaving
- Zorgen om het vele verkeer dat door Gaanderen gaat als het nieuwe ziekenhuis in gebruik wordt genomen
- Na half 6 neemt de snelheid toe vanwege lagere verkeerintensiteit, maar dat is juist een moment dat kinderen gaan sporten
- Zebra's zo inrichten dat overstekers met het gezicht naar het verkeer staan.

Rijksweg (algemeen)

- Wordt te hard gereden
- Anders inrichten
- Drempels anders inrichten, met versmalling (zoals in de gietrijstraat nabij het tankstation)
- De stoep is aan de rechterkant (kant zonder fietspad) op verschillende plekke te smal (bijvoorbeeld bij de Slingebeek, stuk tussen Holle Bus – Langstraat)
- Weginrichting niet geschikt voor langzame snelheden. Daardoor is het makkelijk om te hard te rijden
- Zebrapaden worden genegeerd
- Er wordt hard gereden
- Geen voorrang aan overstekers
- Vluchtheuvels onveilig
- Wegversmalling Rijksweg
- Teveel Zebra's
- Verlichting Zebrapaden
- Voetpaden aan beide kanten verbreden
- Fietsers op de rijbaan. Fietsstraat.
- 30km vanaf de afslag naar het industrieterrein
- Zebra bij het bejaardenhuis
- Zorgen om het oversteken van kinderen en ouderen
- Zorgen om groeiend verkeer ivm nieuwe ziekenhuis en snelheid en veiligheid

Kruising

Rijksweg/Vulcaanstraat/Hoofdstraat

- Onoverzichtelijk voor alle verkeersdeelnemers
- Zebrapaden niet verlicht
- Wordt hard gereden
- Levensgevaarlijk voor schoolgaande kinderen
- Verkeerslichten zouden erg nuttig zijn
- Middenberm is te smal
- Door geparkeerde busjes en fietspad onoverzichtelijk
- Elektrische fietsen gaan hard en worden daardoor gemist
- Ronde of, als daar geen plek voor is, een "puist" oplopende verhoging

Kruising Rijksweg/Langstraat

- Als je uit de Langstraat rechtsaf slaat erg onoverzichtelijk en ook nog een zebrapad Langstraat
- Snelheidscamera's

Voetpad Rijksweg Leuwerinkstraat

- Wordt gebruikt als fietspad/brommerpad
- Als er woningen komen bij het Richtersbos wordt dit nog lastiger

Leuwerinkstraat

- Vanaf de Vulcaanstraat een bord 30 plaatsen. Het is 30km maar het is een racebaan

Hoofdstraat (algemeen)

- Parkeervakken in het midden maken het onveiliger
- Maak van de hoofdstraat een fietsstraat

Uitrit Aldi Hoofdstraat

- Aandachtspunt

Pelgrim-Hoofdstraat

- Oversteekplaats/zebrapad voor ouderen

Oversteekplaats Hoofdstraat

- Snelheid omlaag
- Zichtbaarheid
- Drempels
- Zebrapad

Hoofdstraat oversteek spoor

- Onveilig oversteken

Kruising Hoofdstraat - Hekweg

- Slecht wegdek
- Geen trottoir
- Overmatige wortelgroei

Waakvlamstraat - fietspad

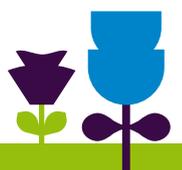
- Van de zijkant van de flat naar het fietspad is geen goede verbinding

Akkerstraat nieuwbouw

- 220 extra autobewegingen
- Toegang bij calamiteiten
- Busjes etc zandpad
- Ontsluiting

Hoe kunnen we samen Gaanderen verkeersveiliger maken?

- Waarschuwborden/palen ivm overstekende kinderen
- Fietspad op de Rijksweg en dan bredere stoepen
- Toevoer verkeer nieuwe woonwijk Richtersbos. Waar de ingang/uitgang van de wijk?
- Wegversmalling om de snelheid te remmen
- Richt zebrapaden duidelijk in, 2x kort op elkaar werkt niet
- Hekken bij heuvel

- Flitspaal, al dan niet tijdelijk
- Leuwerinkstraat is een racebaan: drempels? Versmalling?
- Klaarovers op kruising waar veel kinderen oversteken op begin/eind tijden van school
- Drempel bloemenweg/hoofdstraat
- Zebrapad bij oversteek spoorwegovergang
- Goed oversteekpunten duidelijk maken door verlichting, verhoging, verkeerslichten
- Hekken plaatsen bij het voetpad rijksweg/leuwerinkstraat
- Zelf contact opnemen met bedrijven die veel (vracht)verkeer laten rijden door Gaanderen
- Laten we vooral ons eigen rijgedrag eens veranderen
- Fietspad station – hoofdstraat: beter zichtbaar en voorrang voor fietsers
- Het is niet duidelijk wat de snelheid is
- Snelheid Rijksweg omlaag door meer drempels en slingers inde weg
- Oversteekplaats Rijksweg/Bielheimerweg voor fietsers onder de weg door
- Zebra langstraat-rijksweg precies voor uitrit
- Ronde Vulcanstraat – Rijksweg
- Beloon goed gedrag
- Vrachtverkeer omleiden en meer controleren
- Ontsluiting bouwplan Augustinus: bekijk aansluiting via de Mosterdweg
- Oversteek spoor Hoofdstraat is smal – geen ruimte voor ouders met kinderen
- Speeltuin de Speelvulcaan op de hoek Gieterij – slakweg. Bekijk de 25 jaar oude speeltoestellen en vernieuw. Knap het bord “speelvulcaan” op.
- Afslag Rijksweg – Slakweg: maak voor sorteervak – middengeleider vanaf DTC

Hoe ziet uw ideale toekomst voor wat betreft mobiliteit eruit?

- Meer fietsen
- Treinen vaker dan 1x30 / 1x60 min
- Bus kan kleiner, maar frequentie niet lager
- Fietsenoversteek

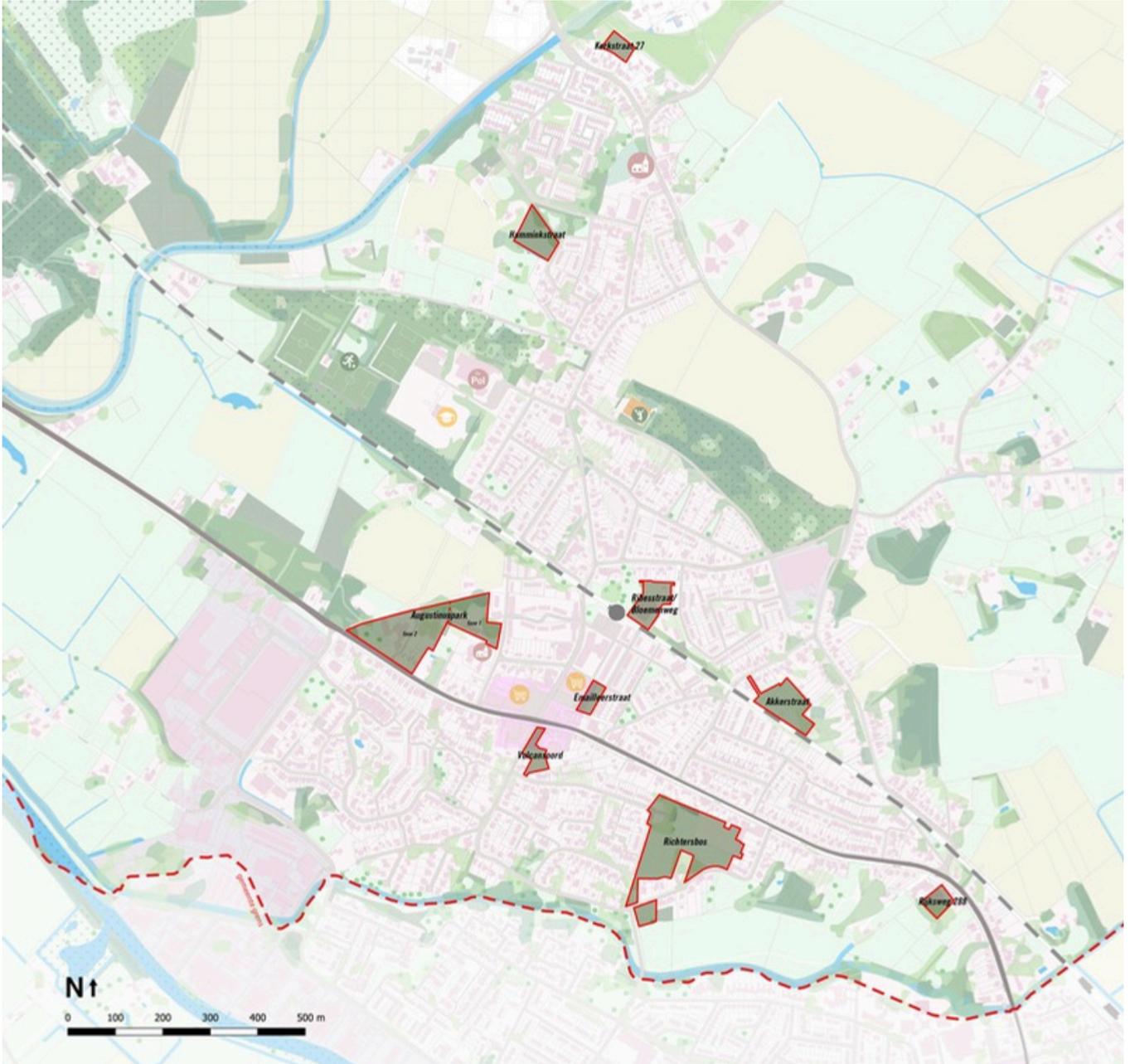
Overzicht inwoners per leeftijdscategorie

2011	
Leeftijdscategorie	Aantal Inwoners
0-9 jaar	646
10-19 jaar	690
20-29 jaar	500
30-39 jaar	625
40-49 jaar	855
50-59 jaar	929
60-69 jaar	710
70-79 jaar	417
80-89 jaar	204
90 jaar en ouder	29
# Inwoners 2011	5.605

2024	
Leeftijdscategorie	Aantal Inwoners
0-15 jaar	775
15-25 jaar	665
25-45 jaar	1.213
45-65 jaar	1.632
65+	1.440
# Inwoners 2024	5.725

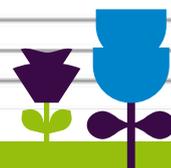

Bijlage: Gaanderen met de bouwlocaties

Bijlage: Actielijst

Thema Wonen en Werken		
Akties, c.q. Uitvoeringsagenda	Verantwoordelijke(n)	Opmerkingen
1 De belangen van omwonenden bij nieuwbouw moeten gewaarborgd worden door goede participatie, waarbij projectontwikkelaars zich houden aan de wettelijke participatieregels en de communicatie door de gemeente hierover duidelijk en helder is.	Projectontwikkelaars en Gemeente Doetinchem	Projectontwikkelaars zijn hiervoor verantwoordelijk, maar de gemeente Doetinchem kan hier ook invloed op uit oefenen.
2 De woningbouw in Gaanderen moet gericht zijn op de wensen van de verschillende doelgroepen: senioren (levensloopbestendige woningen) wat leidt tot meer doorstroming en jongeren/starters.	Gemeente Doetinchem	Het behoud van jongeren en starters in Gaanderen is belangrijk voor de toekomstige leefbaarheid.
3 Betaalbare woningen voor alleenstaande jongeren en senioren	Gemeente Doetinchem	
4 Starterswoningen beschikbaar houden voor starters, want een zelfbewoningsclausule is niet afdoende.	Gemeente Doetinchem	Denk bijvoorbeeld aan een koopgarantregeling bij de verkoop van starterswoningen.
5 Dorpse karakter en wonen in het groen behouden: niet elke vrije vierkante meter bebouwen en minder woningen per m2. Er moet ruimte blijven voor openbaar groen en speelvoorzieningen.	Gemeente Doetinchem	
6 Streven naar een mix van woningtypes (beperkte hoogbouw) en passend bij het dorpse karakter.	Gemeente Doetinchem	
7 In het buitengebied van Gaanderen een leefbaar en zelfredzaam gebied laten ontstaan, met een gemêleerde leeftijdsopbouw.	Gemeente Doetinchem	Zie ook naar het beleidsplan Wonen Landelijk Gebied met kansen voor jongeren.
8 Bij woningbouw prioriteit voor Gaandernaren, met ruimte voor instroom van buiten.	Projectontwikkelaars en Gemeente Doetinchem	
9 Voorzetting van het informatiepunt "Beter Wonen" dat vanuit de Dorpendeal (2023) is opgezet. De coördinatie van dit punt in het Gaanderhuus is in handen van de dorpsverbinder Wonen.	Gemeente Doetinchem	
10 Ruimte in de (gemeentelijke) regels voor uitbreiding op Akkemansweide	Gemeente Doetinchem	Dit voor het instand houden van de werkgelegenheid in Gaanderen.
11 Aanpassing van de T-Splittings Slakweg-Rijksweg, zodat er een betere verkeersdoorstroming ontstaat	College B&W Doetinchem (Mobiliteitsplan)	Dit ook voor het instand houden van de werkgelegenheid in Gaanderen.
12 Ruimte blijven bieden aan (meer) kleinschalige bedrijvigheid	Gemeente Doetinchem	
13 Aandacht voor de combinatie wonen en werken in het buitengebied	Gemeente Doetinchem	
14 Ruimte bieden voor agrarische bedrijven die iets anders willen (bijv. biobased bouwen of recreatie)	Gemeente Doetinchem	
15 Het winkelaanbod zoveel mogelijk in de nabije omgeving van t Ganderije (be)houden	Gemeente Doetinchem	
16 Een aantrekkelijk dorpshart met horecafunctie	Particulier Initiatief	
17 (Beperkte) uitbreiding van het winkelbestand en de horeca	Particulier Initiatief	
18 Een multifunctioneel en economisch sterk buitengebied	Particulier Initiatief	
19 Behouden en verbeteren van de natuur, het landschap en bijzondere erven	BuHa, Staatsbosbeheer, Gemeente Doetinchem	
20 Wonen in het buitengebied alleen binnen heldere kaders	Gemeente Doetinchem	
Thema Leefbaarheid en Voorzieningen		
Akties, c.q. Uitvoeringsagenda	Verantwoordelijke(n)	Opmerkingen
21 Het optimaliseren van een goede bibliotheek(funcitie) met speciale aandacht voor senioren en digibeten	Bibliotheek West Achterhoek, Gemeente Doetinchem	
22 Gaanderhuus koesteren	Heel Gaanderen	
23 H. Martinuskerk als gebouw behouden, vanwege het beeldbepalende karakter	Stichting Behoud Erfgoed H. Martinuskerk	
24 Boerderij 't Hartger behouden als cultureel erfgoed	Gemeente Doetinchem en Sité Woondiensten	Wellicht mogelijkheden voor museumboerderij en/of B&B.
25 De Pol en De Trefkuil behouden als betaalbare locatie voor (maatschappelijke) activiteiten, samenlevingsopbouw en preventie	Stichting Exploitatie de Pol, Gemeente Doetinchem en Buurtplein	
26 Behoud van twee huisartspraktijken aan beide kanten van het dorp	Gemeente Doetinchem	
27 Behoud van de woonzorgvoorzieningen	Sensire, Azora	
28 Behoud van de twee scholen in hun huidige gebouwen	Pro8 en IJsselgraaf	
29 Behoud van het huidige aanbod van openbaar vervoer	Arriva, Provincie Gelderland	
30 Behoud van het huidige winkelaanbod	Particulier Initiatief	Samen "umkieke naor" hoe we terugloop van het winkelaanbod kunnen voorkomen.
31 Extra kleedruimtes en douches op terrein VVG '25	VVG'25	
32 Nadenken over vernieuwing kunstgrasveld VVG '25 (Levensduur van het huidige is niet onbeperkt)	VVG'25	
33 Groelmogelijkheden voor sportaccommodaties	Stichting Exploitatie de Pol	
34 Uitbreiding van het aanbod voor toerisme en recreatie	Particulier Initiatief	
35 Het voorzien in de behoefte door "centrale diensten" als ledenadministratie/contributie-inning voor verenigingen te faciliteren c.q. aan te bieden,. Zonder dat de verenigingen hun eigen identiteit verliezen.	Dorpsverbinder, Stichting Sport & Cultuur	
36 Voortzetting ExPoGa		
37 Meer ondersteuning voor en samenwerking tussen Gaanderense evenementen	Dorpsverbinder, Evenementenloket	
38 Behoud van meerdere evenementenlocaties op verschillende locaties	Gemeente Doetinchem	Om de charme van het evenement te behouden en de overlast te spreiden.
39 Betere ondersteuning bij vergunningaanvragen voor evenementen	Dorpsverbinder, Stichting Sport & Cultuur	
40 Voortzetting van de inzet van de dorpsverbinder	Gemeente Doetinchem	Met een op Gaanderen toegespitst functieprofiel.
41 Behoud en verbetering groen en natuur in en rondom Gaanderen	BuHa en Staatsbosbeheer	
42 Vergroening van het parkeerterrein bij 't Ganderije	Gemeente Doetinchem	
43 Plattelandsgebied tussen Doetinchem en Gaanderen vrij houden van bebouwing	Gemeente Doetinchem	
44 Nieuwe ontwikkelingen verplichten tot compensatie van groen of extra vergroening	Gemeente Doetinchem	
45 Behouden groene en landelijke entree	Gemeente Doetinchem	
46 Goed onderhoud van groenvoorzieningen en voetpaden	BuHa	
47 Bestaand groen (openbaar en particulier) behouden	Gemeente Doetinchem	

Bijlage: Actielijst

48	Behoud rivierduinen	Gemeente Doetinchem	Is al opgenomen in de Omgevingsvisie
49	Bij het vrijvallen van activiteiten in de rivierduinen onderzoeken of van deze terreinen weer natuur, akker of schraal grasland te maken is.	Gemeente Doetinchem	
50	Vergroten betrokkenheid dorpsbewoners bij hun eigen woonomgeving	Dorpsraad Gaanderen	De Naoberschapsbrochure kan daarin van
51	Versterking voor de werkgroepen wandelpaden	Dorpsraad Gaanderen	
52	Rest- en snippergroen actief benutten voor biodiversiteit	BuHa	
53	Behoud wijkregisseur, die verantwoordelijk is voor maximaal twee wijken/dorpen	Gemeente Doetinchem	

Thema Mobiliteit en Verkeersveiligheid

	Akties, c.q. Uitvoeringsagenda	Verantwoordelijke(n)	Opmerkingen
54	Opstellen van een Masterplan Verkeer	Dorpsraad Gaanderen	Mobiliteitsplan als leidraad
55	Uiterlijk eind 2027*: verbetering van de veiligheid van de Rijksweg, de kruising Hoofdstraat-Vulcaanstraat-Rijksweg en de T-splitsing Slakweg-Rijksweg in samenspraak met de bewoners van Gaanderen en de Dorpsraad (*conform de afspraken, gemaakt in het Mobiliteitsplan)	College B&W Doetinchem (Mobiliteitsplan)	
56	Veilige ontsluiting Augustinuspark	Gemeente Doetinchem	"Er staat geen Oerbos in Gaanderen geregistreerd"
57	Extra voetgangersoversteekplaats met zebra tussen de Langstraat en Terborg (Rijksweg)	Gemeente Doetinchem	
58	Realiseren van een langzaam-verkeerroute vanuit de Zuidwesthoek naar de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat	Gemeente Doetinchem	
59	Reconstructie van de oversteekplaats voor langzaam verkeer nabij de spoorwegovergang aan de Hoofdstraat naar de Lange Hultinkstraat.	Gemeente Doetinchem	
60	Alle voetgangersoversteekplaatsen uitrusten met smart-Led-verlichting.	Gemeente Doetinchem	
61	Extra voetgangersoversteekplaats Hoofdstraat bij woonzorgcentrum Pelgrim voor ouderen.	Gemeente Doetinchem	
62	Verminderen parkeerproblemen in de woonwijken	Gemeente Doetinchem	
63	Effectieve snelheidsremmende maatregelen op de hoofdwegen en het kruispunt, om onnodig doorgaand verkeer op de hoofdwegen te ontmoedigen en de veiligheid te vergroten voor langzaam verkeer	College B&W Doetinchem (Mobiliteitsplan)	Er is al overleg tussen de gemeenten Oude IJsselstreek en Doetinchem om dit integraal aan te pakken.
64	Evaluatie van de herinrichting van de Hoofdstraat, met als prioriteit een veiliger inrichting voor het kwetsbare langzaam-verkeer	Gemeente Doetinchem	
65	De verkeerssituatie in het centrumgebied overzichtelijker maken	College B&W Doetinchem (Mobiliteitsplan)	

Thema Energietransitie en Duurzaamheid

	Akties, c.q. Uitvoeringsagenda	Verantwoordelijke(n)	Opmerkingen
66	Betere bekendheid van het energieloket van de gemeente, het spreekuur van de klimaatburgemeester in het Gaanderhuus en de subsidie mogelijkheden rondom energie en duurzaamheid	Gemeente Doetinchem	
67	Meer bewustwording over energieverbruik, bijv door het aanbieden van warmtebeelden	Gemeente Doetinchem, Energieloket, AGEM	
68	Onderzoek naar de mogelijkheden van buurtbatterijen (gecombineerd met de nieuw te bouwen transformatorhuisjes) en/of opslag van energie middels elektrische deelauto's	Gemeente Doetinchem	Bijvoorbeeld een start met deelauto's op het Augustinuspark of Richtersbos.
69	De mogelijkheden van een reparatiecafé en een kledingbeurs onderzoeken	Dorpsraad Gaanderen	
70	Een maandelijks spreekuur in Gaanderen van het energieloket	Gemeente Doetinchem	Wellicht gelijktijdig met het spreekuur van de klimaatburgemeester.

